

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno med tedni in prazniki. — Inzerati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslaste, izjave, reklame, predklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravišтво: Knaševa ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knaševa ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Da ne pozabimo!

S predstoječimi volitvami v narodno skupščino bodo jugoslovenski državljani izrekli sodbo o celokupni naši notranji politiki. Na ta način bodo začrtali državi novo smer in ji določili nadaljnjo usodo. Volitve v narodno skupščino so vedno splošno narodna zadeva, ki se tiče stanja države in splošnega državnega življenja. Z volitvami dajemo državi in narodu svoj tok življenja in napredka. Pri skupščinskih volitvah zato ne smemo odločati lokalni momenti, posebno pa ne smemo ravnati po osebnih stremeljenjih lokalnih kandidatur. Na pogled naj gre preko vse države in se naj dotika naših usodnih notranje-političnih vprašanj.

Dosludno s takim stališčem postane državljan, ki živi v državi in nacija, in ta posledice njene podedine, pametne in zgrčene koreke, se je tudi za sedanje volitve v narodno skupščino osnovala ideja narodnega bloka, to je tiste koalicije strank, ki pravijo, da je treba državo in domovino obvarovati opozicije in njenih razkrojiteljskih ter defetističnih programov, ki se osredotočujejo v znanj Radičevih republikanskih in boljševiški akciji. Notranje-politične razmere v državi so danes tako jasne, kakor nikoli tega. Vse gorje, ki smo ga preživeli v zadnjih šestih letih, gre na račun abstinenčne in naravnost državne sovražne politike opozicijskega bloka, predvsem pa na račun Radičeve protinarodne akcije. Priznavamo nezadovoljnost upravnega, socialnega ali kulturnega značaja. Odrakamo pa upravičenost nezadovoljnosti, kakršno je oznanjal Radič hrvatskim masam in karšno propovedujejo slovenski klerikali. Ta nezadovoljnost ni stvarna in pozitivna, marveč je umetno inscenirana demagogija, da se ustvari močne in obsežne stranke v razkrojiteljno državno in nacionalno ideologijo. Ker torej načelne državne in nacionalne nezadovoljnosti ne priznavamo, se borimo proti nji in hočemo, da zmaga država in nacija pri predstojećih volitvah proti Radiču in njegovim zaveznikom.

Saj je politika stvar načelne borbe za ideale, ne pa zadeva osebnega arizma in solzne kompromisarstva z SLŠ ali Stjepanom Radičem, kakor nam bi hoteli dopovedati neki hrvatski in slovenski ter srbski malkontenti, ki se zbirajo v Davidovičevih vrstah ter v izoliranih skupinah slovenskih naprednih disidentov dr. Ravnik in dr. Ravničarjeve familije. Politika sploh ni stvar familije, marveč zadeva države in naroda.

Kdor živi v političnem življenju pošteno in brez zahrbtnih namenov, zgolj kot zaveden državljan, ki ljubi državo in narod, in ki želi obema dobro, ta ne more biti ravnodušen napram našemu notranjemu dogodevanju ter zlasti napram veliki alternativi, ki se je izkristalizirala v zadnjem letu, to je napram alternativni jugoslovenske, unitaristične in pozitivno-zakonodajne politike nacionalnega bloka, ki je sedaj na vladi ter protinarodne in protidržavne, razkrojiteljske federalistične in defetistične politike g. Radiča in njegovih zaslepljenih zaveznikov. Ta alternativa je jasna in v smislu te alternative se bodo sedaj izjavili poštenu in lojalni jugoslovenski državljani!

V smislu te alternative je tudi v Sloveniji pri postavljanju kandidatur nacionalnih strank šlo za to, da se vtrdi nacionalna fronta in da se nasprotnika sedanje vlade politike, SLŠ čimveč oslabi. To je narekovala vrhovna politična norma poštenih politikov, ki vedo, da mora politika služiti državi in nacionalni ideji, ne pa ambicijam in spletkam boleznih dvoh, treh slovenskih politikov v Mariboru in Ljubljani, ki si želijo brezskrbnega in udobnega življenja na račun državnih interesov.

Ljudje, ki so drugače postopali, so se sedaj ožigosani pred celokupno javnostjo na tako sramoten način, da si kmalu ne bodo upali na beli dan. Ne smemo namreč pozabiti, da so volitve nadvse usodna zadeva našega javnega življenja in da pri volitvah in postavljanju kandidatur absolutno ne gre delati pogrešk ali pa celo zadrževati prave nacionalne politike z osebnimi, le lastnimi ambicijami, kakor so storili v Sloveniji gg. dr. Ravnik, dr. Ravničar in Pucelj. Oni so zamerili prvo državljansko dolžnost ter prezrli hotoma velike državne in nacionalne probleme, ki se sedaj rešujejo z volitvami v narodno skupščino. Njim je klerikalizem kot avtonomistična nevarnost ter kot zaveznik protidržavne Radičeve politike deveta briga! Zapri so se v kandiature in se hoteli postaviti na kandidacijske liste za vsako ceno, brez ozira na politiko nacionalnega bloka in na vse, kar se sedaj dogaja v državi. Naj vsaj pridejo na dan s svojo politično umetnostjo in naj razgrnejo drugačen program, če ga imajo in če vedo podstaviti sedanjim volitvam drugo alternativo, nego je naša nacionalna!

Stjepan Radić je čepel pod posteljo...

Številne aretacije radičevcev v Dalmaciji. — Kompromitujoči dokumenti o Radičevih zvezah s pokojnim Todorom Aleksandrovim in boljševiki. — Stipico so slednjič potegnili izpod postelje, kjer je snoval svojo mirotvorno republiko.

— Zagreb, 5. januarja. (Izv. Ob 11.) Policijsko ravnanje danes ob 11. dopoldne kratko obvešča:

Predsednik HRSS Stjepan Radić je aretiran.

Na telefonsko vprašanje našega dopisnika glede kraja in glede podrobnosti aretacije je policijsko ravnanje izjavilo, da začasno ne more še dati vseh podrobnosti, ker bi bil nadaljni tok aretacij in preiskave zelo otežkočen.

Podrobnosti o aretaciji Radića.

— Beograd, 5. januarja. (Izv. Ob 12.) Minister notranjih del Boža Maksimović je danes ob 11. dopoldne prejel iz Zagreba uradno obvestilo, da je bil vodja HRSS Stjepan Radić danes ob 10. dopoldne aretiran na svojem stanovanju v Prpičevi palači. Stjepan Radić je po poročilu iz Zagreba imel narajeno posebno skrivališče pod posteljo. Tu je ležal, kakor miška v mišnici. Policija je bila točno obveščena, da se Radić ni premaknil niti za korak iz Zagreba in da zadnje dneve sploh ni zapustil svojega stanovanja. »Seljački dom« so noč in dan stražili za to določeni, v meščanstvu neznani organi. Pri hišni preiskavi se je zdelo seveda vsem zelo čudno, da niso našli doma junaškega Radića. Premetali so vse kote in sobe, toda Radića ni bilo nikjer.

Danes so policijski organi nenadoma vstopili v Radičovo stanovanje. Tu se jim je nudil čudovito komičen prizor. Izpod postelje je kuka predsednik HRSS. Pod posteljo je imel na umeten način zgrajeno skrivališče. Tu je Radić spal, pil in pisal. Prava mirotvorna republika — pod posteljo!

Pri Radiču v njegovem skrivališču so našli ogromen obtežen material. — Korespondenca ga povsem kompromitira. Ta material odpošlje policijsko ravnanje v Zagreb po posebnem kurirju takoj danes v Beograd, da ga pregleda minister notranjih del. Najdeni material je tako kompromitujoč, da bo Radić gotovo sojen po členu 1. zakona v zvezi z javno varnostjo in reda v državi. Ta člen določa smrt.

Vest o aretaciji Stjepana Radića je vzbudila v vsi beogradske javnosti velikansko senzacijo. »Reč« je priredila posebno izdajo, za katero so se ljudje naravnost pulili in je bila mahoma razprodana.

— Zagreb, 5. januarja. (Izv. Ob 12.30) Danes opoldne je policijsko ravnanje poslalo zastopnikom tiska in lokalnim reporterjem daljše poročilo o podrobnosti aretacije Stjepana Radića.

Policijsko ravnanje je bilo točno in zanesljivo obveščeno, da vodja hrvatskih kmetov ni nikdar zapustil Zagreba in da se nahaja v Prpičevi palači. Danes ob 9.30 dopoldne sta dobila policijska uradnika dr. Cvetko Horvat in

Boško Pavlović ukaz, da ponovno-krat izvedeta temeljito hišno preiskavo v Prpičevi palači. Takoj jutraj je bila pojačana straža pred palačo in so strogo pazili na vsako kretnjo oseb, ki se nahajajo v palači. Obenem je imela straža nalogo, da prepreči vsako gibanje odnosno demonstracijo pred palačo, to v slučaju, da dobe Stjepana Radića.

Ob 10. dopoldne so vstopili v palačo dr. Cvetko Horvat, Boško Pavlović, večje število detektivov in nekaj uniformiranih stražnikov. Prišli so z najrigoroznostjo hišno preiskavo. Prelistali so vse kote in prevrtili vse predmete. Mislili so že, da ostane preiskava brez vsakega uspeha. Uradnik Boško Pavlović je še enkrat premotril položaj v spalnici okoli umivalnika v bližini postelje. Radičeva spalnica je razkošno in prav aristokratsko urejena. Pri umivalniku se je Pavloviću čudno zdelo, da je gotov prostor nekam maskiran. Začel je tla otinavati in mohama je zapazil, da je v obliki paralelograma okoli pol metra dolg krov. Bila so tajna vrata za vhod pod posteljo. Dvignili so krov in odkrili so tajno ležišče. Pavlović je skočil noter, toda zadel je ob nekaj človeškega, ki se ni skoraj ganilo. Potipal je in prijel za nogo živega človeka.

Ostali so začeli pomagati Pavloviću in kmalu so iz skrivališča izvlekli — voditelja HRSS Stjepana Radića.

Radić se je smrtnobled vzravnil. Ni mogel dati besede od sebe. Njegova soproga Mařenka si je takrat v drugi sobi delala toaleto. Bila je vsa nervozna. Gotovo si je bila v svesti, da se mora pripraviti na zanimivo avtomobilsko vožnjo do policijskih zaporov.

Policijski uradniki so vljudno želeli kmetškemu diktatorju:

»Dobro jutro, gospod Radić!«
Radić je, v tla gledajoč in bled, zamrmral:

»Dobro jutro, gospoda!«
Policijski komisar dr. Horvat:
»Gospod Radić! V imenu zakona Vas aretiram.«

Stjepan Radić tiho in v zadregi:
»Prosim, gospod komisar, pokažite mi pismeni nalog!«

Ko mu je komisar pokazal zaporno povelje, se je Radić vdal. V spremstvu detektivov in stražnikov je nato Radić odkorakal v avtomobil, ki je odpeljal njega in njegovo tudi aretirano soprogo Mařenko na policijsko ravnanje. — Najprej so oba odlična gosta predstavili službojučemu uradniku.

Policijski ravnatelj dr. Bedeković je po končanih formalnostih pričel zasliševati Stjepana Radića. Radičevi odgovori so bili zelo lapidarni in nejasni. Vedno se je skušal opravičevati, da ni tako nameraval, kakor je govoril.

Slovenska javnost pa dobro ve, da drug program ne obstoja in da temelji ta disidentska politika na čisto osebnih in aristističnih podlagah. Zato pa bo tudi s temi frondierji naše nacionalne in državne misli v Sloveniji tako obravnavala, da bodo enkrat za vselej odpravljeni iz našega javnega življenja. Politika je stvar državnega in nacionalnega idealizma, ne pa gugalnica o lastiželjnosti, kakršno si zamišljajo potom velike narodno-radikalne stranke njeni prilikavi slovenski disidenti a la dr. Ravnihar, dr. Ravnik in Stefanović. Tudi Pucelj bo lahko tej trojici podal po volitvah roke in se umaknil v privatno življenje, kjer se naj posveti z vsemi tremi pametnemu, poštenemu delu, ne pa političnemu frondiranju, ki je naperjeno direktno proti sedanji državni in nacionalni politiki.

Zelo zanimivo je bilo skrivališče. Tu so našli naprej dve slamnjaci, odejo in blazine. Videti je bilo na prvi mah, da tu on ni stalno čepel, marveč da se je vedno le semkaj zatekal, če je videl, da postaja zanj kritično. Zelo razkošna je spalnica. Prav kraljevsko meblirana. Pravo razkošje.

V skrivališču, ki je moralo biti že davno preje pripravljeno, so našli tudi zelo važne Radičeve dokumente, pisma, knjige, brošure in fotografije inozemskih prijateljev in boljševikov. Vse material so policijski organi takoj zaplenili in odpeljali na policijo.

Ko so detektivi vprašali milijonarja Prpiča, če je vedel za to skrivališče, je Prpić dejal: »O tem nisem vedel.«

Policija je danes preiskala stanovanje zaprtega inž. Košutića. Njegova žena, ki je Radičeva hčerka, je nastopala napram taktnim policijskim organom zelo surovo in jih je začela prav ordinarno zmerjati.

Radičeva aretacija je vzbudila po vsem Zagrebu splošno senzacijo. Ko so čezali za podrobnosti, osobito, na kako komičen način je bil Radić aretiran, je es Zagreb bučnil v smeh. »Novosti« so priredile posebno izdajo, ki je bila takoj razprodana.

Prvo, v so pričakovali, da pride do kakih resnih nemirov in izgrediv za slučaj aretacije voditelja HRSS. Z izgredi je političnim oblastem tudi Radić grozil. Vse to je danes izostalo. Zagreb je popolno na miru in je videti, kakor da bi se oddahnil velike more, ki je hrvatsko prestolno tiščala toliko let.

Po vsej Hrvatski vlada popoln red. Kmeti opazijo voje dneвно delo in se mnog ne zmeni za Stinico.

— Budimpešta, 5. januarja. (Izv.) Včeraj popoldne je dobilo pooblastilo budimpeštanske policije obvestilo z Dunaja, da je Stjepan Radić odpotoval v smeri proti Budimpešti. Takoj je bil mobiliziran zbor detektivov, ki so imeli nalogo, da bi izsledili njegovo bivališče. Brez uspeha. Budimpeštanska policija kategorično izjavlja, da je izključeno, da bi se Stjepan Radić nahajal v okolišju Budimpešte in to radi svojih političnih zadev, ker ima Radić mnogo razlogov, da se izogiba Madžarske.

— Beograd, 5. januarja. (Izv.) Današnja »Politika« javlja iz Zagreba, da se je snodi razširila po mestu vest, da je bil Stjepan Radić aretiran v Gyöngyösu. Te vesti v notranjem ministrstvu ne morejo potrditi.

— Beograd, 5. januarja. (Izv.) Notranje ministrstvo je včeraj sprejelo iz Zagreba prečeljen del arhiva HRSS, ki je bil zaplenjen v prostorih Hrvatskega seljaškega doma. Med drugim se nahaja tudi Radičeva korespondenca, ki jo je dobival od današkega poslanika sovjetske Rusije in od voditeljev III. internacionalne v Moskvi. Snodi je bil izročen zastopnikom tiska prvi faksimile dokumentov, ki so jih našli pri Radiču.

Notranje ministrstvo je o toku preiskave proti voditeljem HRSS izdalo kratak komunik, ki naglašja, da se sedaj pri Radiču najdeni dokumenti proučavajo in da se ne bo v nobenem oziru ovirala pravilna in zakonita preiskava proti osumljenim voditeljem HRSS. Komunič je dalje naglašja, da je potopstane opozicije nesrečno, ker opozicija zavzema že sedaj svoje načelno stališče proti vporabi obstoječega zakona, nepoznavajoč natančno obtožbenega materiala. Opozicija se stavi na stran obtožencev in to iz strankarskih ozirov, ne da bi vpoštevala nobilčno nujno državne interese. Pričakovati bi bilo od strani opozicije veliko več stvarnosti in lojalnosti. Od političnih zastopnikov bi bilo pričakovati, da dajo svoje menje takrat, ko imajo vse material pred seboj.

Snodi je notranji minister objavil faksimile pooblastila centralnega komiteja makedonske notranje revolucionarne organizacije. Pooblastilo je pisano v bolgarsčini. Od Todor Aleksandrova podpisano pooblastilo je bilo izdano zastopniku makedonske organizacije v Zagrebu. Ime tega zastopnika notranje ministrstvo, odnosno politične oblasti začasno hranijo tajno. Faksimile pooblastila objavljata današnje »Vreme« in »Reč«. Pooblastilo se glasi:

Svoboda ali smrt!

Br. 319. 5. oktobra 1922. Makedonija.

Pooblastilo.

Centralni komite notranje makedonske revolucionarne organizacije pooblašča gospoda... iz Zagreba, da funkira kot redna zveza med vodji hrvatskega naroda in UMRO v cilju skupne sistematične legalne in nlegalne borbe za svobodo bratske Makedonije in Hrvatske.

Prosimo vse člane in somišljenike naše

organizacije, da mu ne delajo nobenih težkoč in da mu povsodi pri vsakem njegovem koraku gredo na roke.

Todor Aleksandrov.

— Beograd, 5. januarja. (Izv.) Ministrstvo notranjih del je obveščeno, da so bili včeraj ob 9.30 dopoldne dr. Maček in tovariši izročeni sodišču. Danes se prične njih zasliševanje. Dr. Trumbić je vložil obsežen protest radi aretacije voditeljev HRSS in pa razpusta te stranke.

Po poročilih iz Zagreba je bila včeraj ob 9. dopoldne izvršena hišna preiskava v uredništvu glasila frankovske stranke »Hrvatskega Prava«. Trije politični uradniki in dva agenta so včeraj v Zagrebu izvršili hišno preiskavo na stanovanju Slavka Parte v Vlaški ulici.

Kakor poročajo iz Zagreba, so voditelji razpuščene HRSS sklenili proglasiti popolno volilno abstinenco v posebnem, tajno tiskanem manifestu bo razpuščena HRSS pozvala seljake, da se volitve ne udeležijo. To okolnost skušajo izrabiti frankovci in smatrajo, da pridobe med hrvatskim narodom na terenu. Frankovci izdajo posebno geslo: »Hrvatje, združite se!«

Načelniki opozicijskih strank se sklicali poseben sestanek v Zagrebu, da protestirajo proti razpustu HRSS. Tega sestanka se udeležijo Davidovičevi demokrati, radičevci, klerikali in hrvatski zajedničarji.

Aretacije voditeljev HRSS.

— Zagreb, 5. januarja. (Izv.) Včeraj so bili izročeni sodišču dr. Vladimir Maček, Josip Predavec, dr. Juro Krnjević, inž. Avgust Košutić in Stjepan Košutić, vsi člani vodstva HRSS. V Zagrebu včeraj ni bila izvršena nikaka hišna preiskava.

— Zagreb, 5. januarja. (Izv.) Na sahitovo splitskega sodišča je bil včeraj prijet glavni (Nadaljevanje na drugi strani.)

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 8.—

Ljubljanska borza.

LESNI TRG.

Trami 4/4, 4/5, 5/6, 5/7, 6/8 merkatno blago. Irko. meja, den. 385. bl. 400; deske 20, 25, 30 mm 4 m dolžine, irko. meja, denar 600, blago 620; hrastovi frizi 4, 5, 6, 7, 8 od 30—60 cm irko. meja, denar 1420, blago 1440; hrastovi plohi od 2,60—3 m dolžine od 16—40 cm, 33 mm irko. meja, denar 1320, blago 1340; bukova drva 1 m dolžine na posuha franko nakladna postaja 1 vagon, denar 22, blago 23, zakij. 22; bukovo ogije mešano irko. nakladna postaja 1 vagon, denar 85, blago 87, zaključ. 85.

ZITNI TRG.

Pšenica, domača, fco. Ljubljana, denar 440; pšenica, bačka, par. Ljubljana, blago 495; koruza, nova, umetno sušena, def., fco. Ljubljana, blago 255; oves, bački, fco. Ljubljana, blago 370; fižol, ribičan, čistčen, b/n. Postojna, trans. blago 470; fižol, prepelihar, čistčen, b/n. fco. Postojna, trans. blago 560; fižol, mandalon, čistčen, b/n. fco. Ljubljana, denar 440; laneno seme fco. Ljubljana 700; otrobi, pšenični, srednje debeli, fco. gor. postaja, blago 225.

Effikti:

7% invest. pos. iz l. 1921 den 65, Celjska posojilnica d. d. den. 210, bl. 218, Ljubljanska kreditna banka den. 225, Merkatna banka den. 125, bl. 130, Prva hrvatska štedionica den. 895, bl. 908, Nihag den. 46, bl. 50, Strojne tovarne in livarne bl. 154, Združene papirnice den. 100, 4 1/2% kom. zad. dež. bke. bl. 89.

Zagrebska borza.

Dne 5. januarja. — Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 12.44—12.54, Praga 192.50—195.50, Pariz 346.50—351.50, Newyork 63.475—64.475, London 303.10—306.10, Trst 268.95—271.95, Dunaj 0.0892—0.0912. — Valute: dolar 62.50—63.50.

Effikti: 7% invest. posoj. 1921 64—65, 2 1/2% drž. rente za ratu štetu 125—126.50, Ljubljanska kreditna 225, Centralna banka 29—30, Hrv. eskomptna banka 113—114, Kreditna banka, Zgb. 112—114, Hipotekarna banka 61—62, Jugobanka 105—106, Prastredion 890—900, Slovenska banka 84—85, Eksploatacija 73—80, Drava d. d. Osijek 200, Sečerana, Osijek 750—760, Isis d. d. 65, Nihag 40—45, Slavkova 210, Slavonija 65—66, Trboveljska 405—420, Vevče 122.

Inozemske borze.

— Curih, 5. jan. Današnja borza: Beograd 8, Pariz 27.84, London 24.36, Newyork 5.13, Milan 21.73, Berlin 1.229, Praga 15.50, Dunaj 0.00725.

— Trst, 5. jan. Prosti promet: Beograd 36.80—36.90, Pariz 127.75—128.25, London 112.60—112.80, Newyork 23.55—23.60, Curih 460—462, Praga 71.50—72, Dunaj 0.0332—0.0335.

Danes, ponedeljek 5. januarja Planinski ples — Narodni dom

urednik splitske »Hrvatske Rijede«. Kerubin Segvić. Izročilo je bil takoj sodišču. Odvedejo ga v Split. Kakor zatrjuje, njegova aretacija ni v zvezi z razpustom HRSS, marveč mora Segvić odgovorjati pred sodiščem radi raznih prestopkov zoper tiskovni zakon.

— **Sremska Mitrovica, 5. januarja.** (Izv.) V stanovanju kandidata HRSS dr. Lončarovića je bila izvršena hišna preiskava. Dr. Lončarović do nadaljnjega ne sme zapustiti svojega stanovanja.

— **Delnice, 5. januarja.** (Izv.) Včeraj je bil tu aretiran odvetnik in bivši minister dr. Ivo Krnić. Aretiran je bil tudi župnik Andrija Bujan. Dr. Krnica so odvedli v sodne zakore v Ogulinu, župnika Bujana so pustili v domačih zaporih. Aretirani so bili še trile drugi pristaši in agitatorji HRSS.

— **Šibenik, 5. januarja.** (Izv.) V izvedbi navodil notranjega ministra glede razpusta HRSS je bilo v Šibeniku in v okolici aretiranih sto oseb. Po poročilih iz ostalih krajev Dalmacije je bilo tudi drugod aretiranih in priprtih več uglednih oseb, ki so bile organizirane v HRSS.

— **Subotica, 5. januarja.** (Izv.) Zadnje dneve je policija izvedla več hišnih preiskav in zasilila nekatere voditelje HRSS. Vsi so bili izpuščeni na svobodo, razen treh agitatorjev in dijaka Ivana Polića, pri katerem so našli zanimivo korespondenco, ki kaže o njegovih zvezah s komunistično internacionalo.

ZEMLJORADNIKI IN RAZPUST HRSS.

— **Beograd, 5. januarja.** (Izv.) Glavni odbor saveza zemljoradnikov je na včerajšnji seji razpravljal o razpustu HRSS. Izdal nato kratko komunikacijo, ki v glavnem naglašava:

Gospod Radić je pripeljal svojo stranko v seljaško internacionalo v Moskvi že začetkom leta 1924. 1. maja 1924 je njegov klub to odobril in 1. julija preteklega leta je seljaška internacionala sprejela stranko v svojo zvezo. Če je seljaška internacionala sestavljena iz komunistične internacionala, tedaj je ta bila 1. maja in 1. julija in še mnogo prej, predno je Stjepan Radić sestavil spomenico na ženevsko konferenco. Takrat ni g. Radić smatral za komunistično, ki je z njim vodil pogajanja, niti pristaši Radića, niti Pribičevića se niso upirali, da glasujejo za verifikacijo Radićevih mandatih. Resolucija konstatira dalje, da je bilo vse to politična spekulacija in trgovina, ne da bi se pri tem branili državni interesi.

Resolucija dalje ugotavlja, da so zemljoradniki za časa vlade Ljube Davidovića med ostalim pismeno zahtevali, da vlada čimprej ugotovi, v čem obstoja Radićeva akcija in v čem je v zvezi s tem uporabljal zakon in pozove Radića na odgovornost. Vse kaže jasno, da je zadeva Radićeva predmet politične trgovine, ne pa predmet državne skrbi. Resolucija končno protestira proti razpustu, češ da bi se morala sodno ugotoviti krivda Stjepana Radića in vodstvo HRSS in šele potem razpustiti stranko, s sedanjim razpustom trpe tudi mnogi nedolžni. S takim postopanjem se razvema plemenska mržnja.

KRALJEV PRIHOD NA BLEDO.

— **Beograd, 5. jan.** (Izv.) Po poročilu iz Pariza sta Nj. Vel. kralj Aleksander I. in kraljica Marija odpotovala iz Pariza ter se z orijentacijo preselili na Bled, kjer preživijo pravoslavne božične praznike.

Minister za šume in rudnike dr. Gregor Žerjav predloži na Bledu kralju v podpis ukaz, s katerim se pomilostijo osebe, 248 po številu, ki so bile obsojene po § 125 gozdnega zakona, in osebe (77), ki so bile obsojene po § 124 odnosno 125.

Izplačilo invalidskih dodatkov.

— **Beograd, 5. januarja.** (Izv. Ob 12.) Opozicijski tisk je začel izrabljati in ekstrapolirati okolnost, da je glavna kontrola odločila vizum za 100 milijonski kredit, ki je bil na podlagi sklepa ministrskega sveta določen za izplačilo dodatnih prejemkov invalidom. Vaš dopisnik se je z ozirom na demagoško pisavo opozicijskega tiska obrnil na ministra za socialno politiko Marka Gjurčića, da mu poda kratko pojasnilo. Minister je izjavil:

Rešitev glavne kontrole, da odklanja vizum za 100 milijonski kredit, je zgolj formalnost. Glavna kontrola večkrat odkloni vizum za vse rešitve ministrskega sveta in predloži potem pritožbo narodni skupščini. To je običajna praksa.

Ministrski svet vztraja še nadalje pri svojem sklepu. Invalidi prejmejo svoje dodatke, kakor je bilo to določeno.

PREDSEDNIK FRANCOSKE REPUBLIKE PRIREDIL OBED NAŠEMU KRALJU.

— **Pariz, 5. januarja.** (Izv.) Predsednik francoske republike, Doumergue je priredil včeraj na čast Nj. Vel. kralja Aleksandra I. in kraljice Marije gala-obed v elizejski palači. Pred palačo je oddala kraljevski dvojici častna straža s godbo vojaške časti. Godba je pri tem zaigrala jugoslovensko državno himno. Pri vstopu v palačo je pozdravil našega kralja in kraljico maršal Foch v prisotnosti ministra vojne in morarstva. V imenu vlade je kralja pozdravil minister zunanjih del, Obeda so med drugimi udeležili gospa Herriot, minister dvora Janković, poslanik Spalajković in kraljev adjutant Mažuranić, po

poldne je predsednik Doumergue posetil kralja in kraljico. Naprosil je oba, da posetita vse one po vojni opustošene francoske kraje ter se prepričata v koliko so še obnovljeni.

Parisko poslanstvo je v soboto pripeljal na čast kralju in kraljici čajanko. Prisotni so bili gospa Poincaré, gospa Herriot, podpredsednik zbornice Renaud, šef generalnega štaba general Debenet, pomočnik zunanjega ministra La Roche, dalje osebe poslanstva, italijanski in romunski poselniki.

Mussolinijeva odločnost proti opoziciji.

— **Rim, 4. jan.** Včeraj je imel Mussolini v parlamentu omil težko pričakovani govor, o katerem se je že par dni razno ugibalo. Takoj uvodoma je rekel, da ima poslanska zbornica pravico, zatočiti ministre in jih tirati pred visoki dvor in vprašati zajedno, ali je kdo v zbornici ali izven nje, ki bi hotel vporabiti člen 47. ustave? (Odobrovanje, ploskanje.) Branil se je pred očiki, da bi bil on ustanovil »čeko«. Italijanske »čeko« ni bilo. Nasilje mora biti kirurško, inteligentno, kavališko, ako hoče biti zdravilno. Kako bi mogel on kot inteligentni človek organizirati napade na Amembolo, Misurtia in Fornia! Mussolini trdi, da on ni bil nikdar nižji od dogodka. V 12 urah je likvidiral upor kraljeve straže, v 48 urah je pripeljal divizijo pehote in pol mornarice na Krf. Nato je izjavil: Pred zbornico in vsem italijanskim narodom sprejemam vsi odgovornost, politično, moralno in zgodovinsko, za vse, kar se je zgodilo... Gibanje na Aventinu ima republikanske ozadje. Kdor je danes fašist, riskira svoje življenje. Kadar sta dva elementa v boju in sta nepopustljiva, je rešitev — sila! (Odobrovanje.)

Fašizem, vlada in stranka so danes v polni moči. Italija hoče miru, da bi lahko delala, in mi ji damo ta mir z ljubeznijo, ako mogoče in s silo, ako bo treba. Nam g-e le za brezmejno in veličastno ljubezen do domovine. (Živio Mussolini!)

Zbornica je dala pooblastilo za izročitev sodišču nekaterih poslancev, med njimi tudi Farinacija. Zasedanje zbornice je odloženo.

— **Rim, 4. jan.** Sklenjena je mobilizacija kontingenta železniške milice, da se poveča skrb za red na železnici in da bodo proge in postaje najbolje zaščitene. Za zaščito države smejo prefekti po svoji preudarnosti zahtevati delno mobilizacijo milice. Pripravljajo se že drugi ostri ukrepi.

— **Rim, 5. januarja.** (Izv.) Vsi politični krogi z napetostjo pričakujejo, kako izvede Mussolini v praksi dano besedo, da razčisti položaj v 48 urah. Napram opozicijskim strankam so poostrene odredbe. Govore, da Mussolini proglasi obsedeno stanje. Zato govore razni znaki in trditve opozicije glede obsedene stanja so resnične. V zbornici je imel Mussolini konferenco z notranjim ministrom in načelniki javne varnosti. Na tej seji je bilo sklenjeno, da se mobilizira kontingent železniške milice, ki bo imela varovati železniške proge in postaje. Vsekav skuš sabotaže se najstrožje kaznuje. Dalje je bilo odloženo, da se imajo razpustiti vse politične sumljive organizacije, preklicati se imajo tudi vsi politični shodi opozicije.

KRIZA V MUSSOLINJEVI VLADI.

— **Rim, 5. januarja.** (Izv.) Politični krogi trde, da odstojita dva liberalna ministra in sicer prosvetni minister Casati in minister javnih del Foretti. V zbornici je včeraj imel posvetovanja z notranjim ministrom, načelnikom javne varnosti in policijskim šefi. Odločeno je, da se mobilizira celokupna fašistovska milica. Prefekti so prejeli navodila za nadaljnje postopanje proti opozicijskim tiskom.

NAČRT ITALIJANSKE VOLILNE REFORME ODOBREN.

— **Rim, 4. jan.** Vrhila se je seja, v kateri se je razpravljalo o načrtu volilne reforme. Vrhila se je dolga debata, po kateri je bil načrt volilne reforme odobren. V Bresciji so bile izvedene številne hišne preiskave pri nekaterih trgovcih, odvetnikih in pri listu »Garibaldino«.

Zaplenjena sta poleg drugih listov tudi »Il Lavoratore« v Vidmu in »L'Ida del Popolo« v Gorici.

V Rimu so bile demonstracije proti opozicijskim listom, zlasti proti listu »Mondo«. Policija je zabranila napade. V Bolonji so fašisti razbili pisarne nekaterih odvetnikov in poškodovali krožek ljudske stranke, odrli so v prostore delavskih organizacij in napravili tudi tam znatno škodo. Tudi iz raznih drugih krajev poročajo o spopadih in o povorkah fašistov.

NOV KABINET DR. MARXA NA VIDIKU.

— **Berlin, 5. januarja.** (Izv.) Državni kancelar sestavi nov kabinet in to ne parlamentarni, uradniški. V kabinet bodo pozvali nekateri visoki uradniki, ki pripadajo nemškonsocialni, nemškojudski in bavarsko ljudski stranki. V kabinetu ostaneta zunanji minister dr. Stresemann in minister za državno brambo von Gessler.

VELIK CERKVENI ZAKLAD V KJEVU.

— **Moskva, 5. januarja.** (Izv.) Iz Kijeva javljajo, da so tam sovjetske oblasti odkrile v velikem samostanu ogromno zaklade, ki so jih menihi skrili ob reviziji cerkvene premoženja. Našli so mnogo zlata, srebra in 360 dijamantov. Našli so tudi več vreč starih rubljev. Vse zaklade cenijo na pet milijard rubljev.

ZAVEZNISKA NOTA NEMCIJ.

— **Berlin, 5. januarja.** (Izv.) Poslaniki zavezniških držav so včeraj kolacionirali noto zavezniških vlad glede ispravitve kölnske cone. Angleški poslanik lord Darnley in roči danes noto državnemu kancelarju dr. Marxu. Nota naglašava, da z ozirom na gotove pogoje od strani Nemčije ni mogoča izpraznitev kölnske cone 10. t. m. in da je treba počakati končnega poročila medzavezniške vojaške kontrolne komisije.

NEMIRI V RUSIJI.

— **Moskva, 5. januarja.** (Izv.) Z ozirom na inozemske vesti o nemirih v sovjetski Rusiji povodom odpuščanja Trockega objavlja Ruska brzojavna agencija dementi ruske sovjetske vlade, po katerem so vse te vesti brez vsake podlage in neresnične. Nemirov ali sličnih dogodkov v Rusiji ni bilo. Komisar zunanjih del Čičerin je izjavil, da je Rusija glede ugotovitve avtentičnosti Zinovjevega pisma predlagala mednarodno sodišče, kar je Anglija iz neznanih razlogov odklonila.

Politične vesti.

— **Ovržene klerikalne laži.** V lažeh in obrekovanju dela »Slovenec« nad vse častno družbo znani lažljivi kljuke »Domoljub«. To leglo klerikalnih političnih pomij in demagogije je prikrojeno za ljudstvo na kmeth in zato »Domoljub« ni treba zavijati izmišljotin tako, kakor dela »Slovenec«, ki piše za pičlo klerikalno inteligenco. »Domoljub« je že več mesecev neprestano gonil lajno o nekem orožju, ki ga baje izdajajo vojaške oblasti Orjunščem. Da bi naslikal poštene jugoslovanske nacionaliste kot največje razbojnike in izpodkopal med slovenskim ljudstvom še zadnje ostanki zaupanja do vojaških organov, je pisal ta zakotni listič dan za dnem o zlorabah pri tukašnjem vojaškem poveljstvu, češ da deli orožje Orjuni. — Svojo ogabno demagogijo je uganjal »Domoljub« tako dolgo, da je bila komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani prisiljena reagirati. Poslala je »Domoljubovemu« uredništvu popravek, v katerem pravi: »Ni res, da so kake vojaške osebe v Ljubljani delile orožje Orjuni, temveč je res, da se, odkar obstoji komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, z njenim znanjem ali na neno povelje ni izdajalo od komande te divizije nikoli kakor orožje civilistom, in tako tudi ne Orjuni«. Vsega obžalovanja je vredno slovensko ljudstvo po deželi, če ne najde v tem popravku nepobitnega dokaza, da ga »Domoljub« s svojo pisavo namenoma brezvestno vara. Kakor čudenju, prvotno »Domoljub« ni hotel priobčiti tega uradnega popravka, sklicujoč se na imuniteto svojega odgovornega urednika. So pač poštenjaki!

— **Nepristranost katoliških škofov.** Svoječasno smo poročali, da je škof dr. Aksamovič prepovedal župniku dr. Novselu kandidirati na listi Samostojne demokratske stranke. Sedaj poročajo, da je apostolski administrator v Subotici prepovedal kandidaturu tudi onim duhovnikom, ki so jih sprejeli Nemci v Banatu na svojo kandidato listo. Z ozirom na to priobčijo glasilo nemške stranke — novosadski »Deutsches Volksblatt« članek »Duhovniki kot kandidati«, v katerem vprašuje, kako to, da smejo kandidirati bivši ministri dr. Korošec in dr. Kulovec ter bivši poslanec Blaž Rajić, ki so tudi duhovniki? Navno vprašanje! Ti pač kandidirajo na klerikalni listi, in samo za to gre katoliškim škofom. Nemci so sicer v zvezi s klerikalci in dr. Korošcem in podpirajo klerikalno politiko, toda zato jih klerikalci še ne smatrajo za enakovredne. Trpe jih sicer kot svoje pomočnike, sicer pa se glede njih ravna po geslu: zamorec je opravil svojo dolžnost, zato lahko odstopi. Nemcem prav privoščimo to izkušnjo s klerikalnimi zavezniki!

— **Tajno zborovanje mednarodnih komunistov na Dunaju.** Nemškega komunističnega poslanca Katza so aretirali na Dunaju v poslopiju čehoslovaškega poslanstva v momentu, ko je zahteval vizum na ponarejeni potni list, da bi se vrnil preko Čehoslovaške v Nemčijo. Pri tej priliki se je dogladno, da so imeli svetovni komunisti na Dunaju tajno zborovanje. Iz Nemčije se je kongresu udeležil še poslanec Fischer pod imenom Helene Stein, iz Italije vodja komunistov Giovanni Costa, iz Rusije neki član sovjetske vlade. Komunisti so ves teden stanovali nepoznani v nekem dunajskem hotelu ter so razpolagali z velikimi vsotami tujih valut. Vsak dan so imeli konference z dunajskim poslanikom sovjetske vlade Joffeom. Ko se je zvedelo za Katzevo aretacijo, so vsi ostali kongresisti tako naglo zbežali, da so nekateri celo svojo prtljago pustili v hotelu. Vsi so imeli na svojih napačnih potnih listih vizum čehoslovaškega poslanstva, zato se splošno domneva, da so pobegnili v Čehoslovaško.

— **Jubileje zagrebškega »Tagblatt«.** Zasluzni »Zagreber Tagblatt« je letos vstopil v 40. leto obstoja. V proslavo jubileja izide v kratkem izredno velika slavnostna številka. Ki bo obsegala nad 100 strani ter obeta nastati pravcata senzacija v naši zemlji. Društvo za slavnostno številko je že pripravo.

zastopniki narodnega gospodarstva, kulturne in umetniškega življenja.

— **Prepeluhova agitacija.** Radićev eksponent Albin Prepeluh je bil včeraj na agitaciji v Dolenjskem. Priredil je več shodov v kostanjevski okolici in nadlegoval ljudi s svojimi zmedenimi izjavami po največ v trenutku, ko so prihajali iz cerkve. Povsod je imel nekaj svojih opred, ki so mu pomagali. Na ljudske mase njegova agitacija ni napravila nobenega vtisa. Tudi v Kostanjevici je Prepeluh priredil shod. Pri shodu je interveniral okrajni glavar iz Krškega Svetec. Značilno za predrznost Prepeluhovih hujskačev je, da so zahtevali, naj se vladni zastopnik odkrije pri ključu »Živela republika!«. Da je glavar na to drznost primerno reagiral, je jasno. Prepričani smo, da bo državna oblast na to nesramnost zapeljane »republikanske« sordge odgovorila s primerom odločnostjo. Ta bi bila lepa, da bi ti, s tujim denarjem plačani hujskači terorizirali sedaj še naše državne organe! Državne oblasti, ukrenite, kar vam velja zakon!

Dr. Leop. Lenard:

„Pomočniki.“

Tako je nastalo neko bojno stanje brez boja med radikali in federalisti. — Ker je Radić čutil, da bi utegnili demoralizirati njegove pristaje, ako jih drži v bojni fronti brez boja, a v boju v Beogradu spustiti se ni upal, se je obrnil z agitacijo v tujino, da bi s svojimi poročili obdržal še nekoliko časa svoje ljudi pri dobrem razpoloženju. Treba bi bilo samo nekoliko časa čakati, da bi njegovi ljudje videli, kako brezuspešna in otročje naivna je če ta njegova politika, pa bi se začeli demoralizirati. A Radiću je prišla pomoč, od koder se je gotovo niti sam ni nadejal. Srbski del demokratov se je naveličal čakati v opoziciji. Mislili in rekli so: Če se radikali ne morejo sporazumeti z Radićem, pa se dajmo mi. Samo da vržemo radikale.

Tako je prišlo do novega vladinega bloka, pri čemer je Davidovičevce vodila edina želja: vreči radikale! Radić je to sovraštvo spretno izrabil, da dobi situacijo v svoje roke.

Najnesrečnejši vlogi je igrala pri tem SLS, ki je zagazila med dva toka. Ona je zopet igrala vlogo demokratskih pomočnikov, toda naj zmaga Radić ali pa nacionalni blok, ona bo imela pri tem samo škodo. Značilno je, da se je ta stranka še letos, meseca julija, ko je bila že sklopljena koalicija separatističnega bloka, ponujala radikalom in bila pripravljena prestopiti kot »pomočnik« v njihove službe — prav po vzorcu srednjeveških »Lanzknechtov«, ki so se borili na eni strani, a obenem se ponujali nasprotniku, da prestopijo k njemu, ako jih bolje plača. Bili so med radikali močnejši, ki so bili pripravljeni, se vrniti na tako pot, toda večina je odgovorila: »Ne, mi ne maramo več rabiti Prečanov za »Lanzknechte«. Ali so našli, ali pa niso, toda s pomočjo vojnih najemnikov se ne maramo boriti!«

Naša notranja politika se je torej od osvobodjenja sem izravnala v boju med radikali in Davidovičevci. Ta boj je srbske politike izravnal tako popolnoma, da preko tega niso videli nič drugega. Ni res, da so Srbi samo »Veliki Srbi« — srbski šovinisti. Ni res, da iščejo samo hegemonijo Srbov in da hočejo Prečane samo materijelno izkoristiti za sebe. Res pa je, da vidijo samo svojo domačo politiko, istotako in v še večji meri pa tudi prečanski politiki gledajo na vse samo s svojega lokalnega vidika. Kdor pa hoče danes biti politik v naši kraljevini, mora uvaževati, da je naša sedanja kraljevina štirikrat večja, kakor je pa bilo predkumanovska Srbija in da njeno središče ni več Užice in Čačak.

Peceator intrua muros et extra — grešilo se je med zidovi in zunaj njih. Srbi so grešili pred vsem, da so imeli svoje oči vprte samo na domače partijske boje, niso imeli pravega interesa za Prečani, a prečanske poslanke so smatrali samo kot neke vrste pomočnike za svoje domače boje. Tako smo videli drastično sliko, da so Davidovičevi vrstili v valove vse temeljne točke svojega programa, samo da jim Prečani pomorejo vreči radikale. Tako vidimo žalostno sliko, da so mnogi radikali že meseca julija zagovarjali takotiko, naj bi se zopet za primerno ceno najelo kot auxiliarije SLS, da jim pomore pritiskati od stran Davidovičevce. Srbi so naredili usodno napako, da so po vojni nadaljevali svojo domačo politiko, videli pred seboj samo svoje strankarske boje, a tam »Preko« naj gre kakor hoče. Samo v slučaju potrebe je vsaka srbska stranka gledala, da dobi zaveznike s Preka, ki bi ji pomagali v domačih bojih.

Z druge strani so Prečani delali še večjo napako, da so se »dajali v najem« kot »auxiliari« v te srbske domače boje, enkrat eni, potem drugi, in to se ponavlja še danes.

Med Srbi so se razmere v toliko zboljšale, da je v radikalni stranki vedno bolj prevladovala in slednjič zmaga popolnoma ona struja, ki hoče prelomiti s takim sistemom najemanja Prečanov brez programa in ideje, samo v taktične svrhe, da se stranka more držati na krmilu. Oni stari Srbi, ki ne vidijo preko Drine in Save, so potisnjeni v ozadje in na površje so stopili možje s širokim obzorjem. Radikalna stranka se ni bala iztisniti iz svoje srede tudi najboljša stare bojovnike, samo da se osvobodi starega, ozkega političnega obzora. Isto je storil tudi Pribičević, ki se je osvobodil Davidovičevega vpliva.

Prodreti pa mora tudi med Prečani prepričanje, da je nevredno in škodljivo igrati vloge starih »auxiliarijev« v srbskih domačih političnih bojih. Samo programi in načela naj družijo, a ne taktika.

Interesantno je še, kako je narod reagiral na tako politiko:

Med Srbi se je vedno bolj oklepal radikalne stranke, ki se je v poslednjem času silno ojačila, če tudi je med vojno trpela, kakor vse stranke, ki so vodile usodo narodov med vojno. Srb se je naveličal teh partizanskih bojev in grozne stagnacije, pa pravi z nekakim ogorčenjem: Radikali so najmočnejši, pa naj vladajo še nekaj časa in pokažejo, kaj znajo. Bolje njihova vlada kakor pa anarhija. Pri volitvah bodo zmagali med Srbi radikali na vsi črti.

Med Prečani narod ni maral, da bi bili poslanci samo pomočniki te ali one srbske stranke, pa je pomedel vsako stranko, ki se je spuščala v medsebojne srbske strankarske boje. Tudi v tem se vidi zdravi instinkt naroda. Mi nečemo biti samo auxiliariji, katere se najame, plača in odslavi. Imeti moramo svoj program in če se strinjamo programatično, potem gremo skupaj. Tako se bo slednjič razvila naša politika na dva načela tabora: tabor narodnega in državnega edinstva in tabor vseh vrst separatistov! Narodni blok je temu dokaz!

Desna in leva roka.

Nihče ne dvomi, da bi bilo za vsakdanje življenje velikega pomena, če bi mogli izenačiti delo leve z delom desne roke. Žal se to doslej nikomur še ni posrečilo in šele zadnje čase so se začeli znanstveniki zanimati tudi za ta problem. Znanji fiziolog Abderhalden v Halle je napravil v svojem inštitutu zanimiv pokizus. Stopnice tega inštituta se dele dve docela simetrični, po širini in udobnosti enaki polovici, na desno in levo. Abderhalden je opazoval ljudi, ki so posekali institut. 90% gostov je šlo avtomatično po desni polovici stopnic, ko so pa odhajali in šli po stopnicah navzdol, se je obrnila polovica gostov na desno, polovica pa na levo. Profesor Abderhalden si razlaga ta pojav tako, da je pri večini ljudi desna roka daljša in močnejša nego leva. Drugi fiziolog, Martin, je opazoval isti pojav pri 75% vojakov, s katerimi je delal pokizuse v vojašnici. Ker vojniki navadno vedno mahajo z desno roko, s katero morajo tudi neprestano salutirati, se nagne telo nehoti nekoliko vaj in hole, pri kateri se razvije vojakova leva noga bolj kot desna. Zanimivo so v tem oziru tudi slučaj, ko se človek izgubi v megli ali v puščavi. Taki ljudje hodijo namreč v krogu vedno na desno. Tu se moramo seveda vprašati, zakaj je desna roka močnejša od leve in leva roka močnejša od desne? Fiziologija odgovarja, da zato, ker človek z desno roko več dela in ker se pri hoji na levo nogo bolj opira nego na desno.

Zanimiv je tudi slučaj, ki se je pripetil z dunajskim prebivalstvom. Ko so namreč oblasti izdale cestni red, po katerem so morali pešci hoditi in umikati se na levo, je to pravilo tako nasprotovalo naravnim navadam Dunajčanov, da je bila dolgo po ulicah največja zmešnjava. Na promeni se se srečevali ljudje in večkrat se je pripetilo, da sta trčila dva glavo ob glavo, ker sta se umaknila oba na isto stran.

Gospodarski paberki.

— **Nova kmetijska sola v Bosni** v Butu pri Sarajevu je pričela s svojim delovanjem 1. t. m. Sola vodi inž. Bubić.

— **Naša kvota iz nemških reparacij za januar** znaša po naših došlih poročilih s strani komisarja za te reparacije 3,034.488 zlatih mark.

— **Carinski dohodki.** V drugi desetini meseca decembra je bilo carinskih dohodkov na nastopnih carinarnicah v dinarjih v srebri: 7,757.289, na Jesenicah 3,318.086, v Zagrebu 4,254.831, v Mariboru 3,126.812, na Rakcu 435.967, na Sušaku 1.386.188. Na vseh carinarnicah v drugi desetini meseca decembra 50,066.764 dinarjev v srebri.

— **Ameriško kmetijsko društvo** si zgradi v Chicagu ogromno poslopje za vse svoje upravne in prometne potrebe po najnovejših pridobitvah v gradbenem in obsevalnem oziru. V zborovalni dvorani bo prostora za 20.000 oseb in v hotelu bo 3500 sob. Poslopje bo stalo sedem milijonov šterlingov.

— **Znižanje zavarovalnih premij za delavce.** Ravnatelj Osrednjega zavoda za zavarovanje delavcev v Zagrebu, g. Glaser, in konferiral s ministrom za socialno politiko glede znižanja zavarovalnih premij za delavce. Doseglo se je baje znižanje od 6 na 5 odstotkov.

— **Hmelja** je bilo v Sloveniji nasajene od leta 1920—1923 na 749, 657, 890 in 676 ha in pridelka je bilo v metriskih stotih 4013, 1057, 4523 in 6400.

Prosveta.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.
Začetek ob 20. zvečer.
Ponedeljek, 5. januarja: zaprto.
Torek, 6. jan.: Cyrano de Bergerac. Izven
Sreda, 7. jan.: Pri Hrastovih. Red C
Četrtek, 8. jan.: Magda. Red A
Petek, 9. jan.: ob 15. pop. Hamlet, dijaška
predstava pri znižanih cenah. Izven
Sobota, 10. jan.: Veronika Deseniška Red B
Nedelja, 11. jan.: Izgubljena duša. Izven
OPERA.
Začetek ob 20. zvečer.
Ponedeljek, 5. jan.: zaprto.
Torek, 6. jan.: Prodana nevesta ob 15. pop.
Ljud. predstava pri znižanih cenah. Izv.
Sreda, 7. jan.: Cavalleria rusticana. V vod-
njaku. Red E
Četrtek, 8. jan.: Plikova dama. Red D. Slav-
nostna predstava na predvečer rojstne-
ga dne Nj. Vel. kraljice Marije. Gostu-
jeta Zdenka Žikova in Marij Simenc.
Petek, 9. jan.: zaprto.
Sobota, 10. jan.: Traviata. Red F

— Sprememba repertoarja Narodnega
gledališča v Ljubljani. Ker je gđ. Rozu-
mova obbolela in ne more nastopiti, se je moral
spremeniti operni repertoar za tekoči teden
kakor je zgoraj naznačen. V dramskem re-
pertoarju velja danes objavljeni red abo-
nentov. Občinstvo in abonente prosimo, da
vzamejo to spremembo na znanje.
— Danes na praznik Treh kraljev se
poje v operi popoldne ob 3. kot ljudska
predstava pri znižanih cenah Smetanova
»Prodana nevesta«. V tej operi poje vloga
Janka novo angažirani tenorist g. Jan Me-
stek, ki je gostoval v Ljubljani s najlepšim
uspehom. Manko poje gđ. Prišekova, Kecal
g. Zathay in Vaška g. Mohorič. Ostale vlo-

ge so v snani zasedli. Zvečer ob 8. je v dra-
mi Cyrano de Bergerac s g. Levartem v na-
slovni vlogi.

— Opera. Rusalka s Žikovo in Dar-
nom. Sobotna »Rusalka« je dosegla je mla-
čen uspeh. Z gostovanjem tenorista Daria-
na uprava ni imela sreče. Dočim je Žikova
svojo partijo odpevala in odigrala sijajno in
vzorno, je bil Darian naravnost nemogoč.
Naša opera ne sme biti poskusni oder za
začetnike, ako se niso kolikortoliko na kre-
pih nogah, zlasti pa ne v veleserioznih de-
lih, kot je n. pr. Rusalka. Samo memorirati
svoj pensum ni vse. Samo iztezanje rok ni
še igra. Tudi občinstvo noče svojih dinar-
jev plačevati za mačka v vreči. Naj dovolj
g. Darian, da njegovi nenaadni hrupavosti, s
katero so ga hoteli pred drugim aktom
opravičiti, ne verjamem. Nesrečen svoj na-
stop bi veliko lažje opravičil s kolosalno
tremo, nevarnostjo, nesigurnostjo itd. Mo-
ral pa je res, kakor tudi njegov korepetitor,
pri genraliki peti bolje, ker bi ga g. Rukavina
sicer prav gotovo ne pustil na oder. Naj-
slabše je bilo 1. dejanje, za silo 2., nekoliko
boljše 3. Predstava pa bi izlaha omogočil
Kovač, ki se zadnje čase čuti kakor na po-
čitnicah. Dalje tudi Stiližjeva svoji vlogi ne
ustreza. Idealna čarovnica bi bila Thier-
y-Kavčnikova. Edno ta! Thalerjeva je tujo
knežno dala prav tople, Betetto pa se mi ni
zdel na svojem običajnem višku. Morda pa
je kriv en sam neboljše, da tudi druge ne
sodimo pravilno! Ostali niso bili ni boljši
slabši kot v prejšnjih predstavah. Orkester
za naše razmere prav dober, istotako reži-
ja.

— Koncert »Slovenskega kvarteta« v
Gorici. Sloveči »Slovenski kvartet« iz Lju-
bljane je priredil dne 3. t. m. koncert v Go-
rici. Koncert je silno uspel. Dvorana je
bila razprodana. Občinstvo je bilo navdu-
šeno in je prirejalo pevcem iskrene ovaci-
je. — Nastopilo je s lepim uspehom tudi
»Pevsko in glasbeno društvo«.

Shod jugoslovenskih železničarjev.

V mestnem domu je bil včeraj ob 10.
dopolnjen javen shod, ki ga je priredila Zve-
za jugoslovenskih narodnih železničarjev.
Shod je bil prav dobro obiskan, razprave o
najbolj perečih vprašanjih, ki se tičejo gmo-
tnega položaja železničarjev, so bile mirne,
objektivne in brez vsake demagogije. Treba
je tu naglasiti, velik napredek v socialni po-
litiki, da so se začela v strokovnih organi-
zacijah mirna razmotrivanja in da je začelo
med delavstvom osobito med železničarji
prodirati načelo solidarnosti in skupnosti.

Predsednik ZJNZ Finžgar je otvo-
ril shod, naglašujoč, da ta shod ni političen,
marveč strogo strokoven in posvečen edino
resnim stremljenjem strokovnih organizacij.
V obširnem poročilu je tajnik Sovre na-
vajal najprej vse glavne zahteve železni-
čarjev, obravnaval je vprašanje zvišanja de-
lavske mezd, uredba o novih potnih in seli-
venih prejemkih, o potnih olajšavah. Ravno
glede potnih olajšav je bilvi minister pro-
meta Anton Sušnik ukinil, da so bile potne
legitimacije vpokojencem črtane. Dalje so
bile odzete stalne brezplačne karte dija-
kom, sinovom železničarjev. V tem oziru je
ravnetelj Borko obljubil, da se zopet
vzpostavijo stare pravice. Govornik je dal-
je žigosal brezplavost in brezbriznost go-
tovih vodilnih faktorjev v železniški službi.
Njegova izjava glede bolniškega fonda
oz. glede centralne uprave humanitarnih
fondov so izzvala med navzočimi veliko
ogorčenje. Že pred dvema letoma so bile od-
rejene volitve v skupčin. upravo bolniških
fondov, toda še do danes ne izvedene. V
centralni upravi humanitarnih fondov je po
govornikovem mnenju velikanski nered in
se vrše gotove manipulacije. Podal je nato
tajnik Sovre pretresljivo sliko o položaju
bolnih železničarjev. Železničarji morajo
plačevati redno v bolniški fond, toda za ča-
sa boleznih dobivajo svoje prejemke šele po
štirih mesecih in še tako, da se jim ne raču-
najo nedelje in prazniki.

Tajnik je dalje razmotril položaj vpo-
kojencev. Konstatiral je, da rimska konven-
cija o vpojojencih pri nas še do danes ni
ratificirana. Osvetlil je postopanje bivšega
finančnega ministra dr. Spaha napram vpo-
kojenim železničarjem. Zelo obširno je go-
voril nato o službeni pragmatiki kot pogodi-
bi med delodajalcem in delojemalcem. Izjavil
je med drugim: Hočemo, da bodi red na
železnici. Mi nočemo nereda!

Tajnik je dalje govoril o dosedanjih
uspehih železničarjev ter je obenem ome-
nil, da obstoja v Sloveniji 15 železničarskih
organizacij. Končno so se sestali v Celju
zastopniki železničarjev, ki so osnovali po-
seben odbor, da pripravi pravila za enotno
železničarsko organizacijo. Med navzočimi
železničarji je ta izjava izzvala živahno
odobravanje.

Železničar Juh je govoril o zelo slab-
nem položaju železniških delavcev na progi.
Radi pomanjkanja kreditov se je pričelo od-
puščati delavce na neplačan dopust. Na pro-
gah je nastalo nevarno stanje. Posledica
tega je, da se goče množične nesreče.
Slovenske proge gredo »rakovo pot«.

Železničar Somrak je v markantnih
in krepkih besedah očrtal razdor med želez-
ničarji, naglašujoč, da združitev pomenja
pravi komunizem, ne pa sedanje hujskajoče
besede komunistov.

Revident Ivan Škrijanc je v tempe-
ramentnem govoru pozival na ustanovitev
enotne in solidarne organizacije.

Vpokojenec Salamon je kratko očr-
tal položaj vpokojenih železničarjev. Ostro
je žigosal pisavo nekega strokovnega go-
spodarskega lista, ki je vpokojenim želez-
ničarjem očital, da na podlagi legitimacij
verizijo z živili.

N. Ogriin je kratko pojasnil vprašanje
izplačila razlik, kakor tudi vprašanje legiti-
macij. Očital je bivšemu prometnemu mini-
stru Sušniku, da ni pravilno ravnal, ko je
sestavil posebno komisijo za legitimacije.

Dalje je govoril zelo obširno o bolniških
blagajnah.

Končno je bila sprejeta na predlog taj-
nika zelo obširna resolucija. Pred tem je
tajnik tudi omenil izjavo direktorja dr. Bork-
a, ki se nanaša na definitivno nastanitev
uslužbencev, na kredite za delavce, glede
vprašanja vpokojencev in glede izplačila
razlike.

Soglasno je bila sprejeta tale resolucija:
1.) takoj naj se izplačajo

a) razlike na nove plače po zakonu o dr-
žavnem prometnem osebju,

b) razlike na nove delavske mezde po
tržni ceni (urnine) v smislu navedbe gospo-
da ministra za promet MS št. 6705 od 18.
avgusta 1923,

c) razlike na potne in selitvene prejemke
ter pavšale v smislu novega pravilnika GDŽ
št. 28934/1924.

2.) Protestiramo proti vsem omejitvam
voznih olajšav, ki so se zgodile z novim
pravilnikom MS št. 21156/1924. Zlasti pa
naj se

a) aktivnim obrtnikom in delavcem ter
njih družinskim članom vrnejo oplatnične
legitimacije,

b) vpokojenim (provizioniranim) obrtni-
kom in delavcem njih družinskim članom,
ter miloščinarijem, ki jim je novi pravilnik
ukinil v celoti vse vozne olajšave, tako, da
nimajo, čeravno so služili pri železnici 20
do 40 let, niti onih voznih olajšav, ki jih
novi pravilnik daje civilnim uradnikom in
drugim državnim uslužbencem, vozne olaj-
šave takoj vrnejo najmanj v oni izmeri, kot
so jih imeli do 1. oktobra 1924,

d) čimprej skliče anketa, ki bo novi pra-
vilnik v celoti revidiral.

3.) protestiramo proti temu, da so ob-
lastne direkcije stalne progovne delavce za-
radi nezadostnih kreditov v masah deloma
izprle deloma odpuštile, s čimer se širi zla-
sti sedaj v zimskem času brezposelnost in
s čimer se dela tudi ogromna škoda državi
in v privatni imovini, ker nevdruževane želez-
niške proge propadajo in povzročajo ne-
zgode. Dalje protestiramo proti zavlačevan-
ju delavskega vprašanja v celoti. Zahteva-
mo, da naj se

a) v progovni službi takoj zopet začno z
rednim delom v polnem obsegu,

b) nemudoma izvrši revizija in povišanje
urnin,

c) čimprej skliče ponovna anketa za de-
lavske pravilnik,

d) takoj izplačajo zadržane mezde za dr-
žavne praznike, ali pa naj se obveznost
praznovanja državnih praznikov za delavce
ukine,

e) postavljanje delavcev na normiranih
mestih pospeši.

4.) Čimprej naj se skliče anketa za pra-
vilnik o službeni obleki, ki poprej ne sme
stopiti v veljavo. Do novega pravilnika naj
se službene obleke izdaja po dosedanjih
predpisih. Zaostala službena obleka naj se
nemudoma izda.

5.) Protestiramo proti načinu upravlja-
nja humanitarnih fondov. Osebe opravljene
dvomi o pravilnem gospodarstvu v central-
ni upravi. Zahtevamo

a) da naj se takoj razpiše volitve za
skupščine bolniških fondov pri oblastnih di-
rekcijah,

b) da naj se hranarina izplačuje redno za
vsak mesec ob koncu meseca, kakor morajo
člani redno plačevati svoje prispevke v
fond, ugotovljamo da hranarina za oktober
1924 danes še ni izplačana,

c) delavcem naj se kakor ostalim usluž-
bencem odtegujejo prispevki za vse dni v
mesecu, a naj dobivajo hranarino tudi za
vse dni bolezni,

d) hranarina naj znaša 100% uštevjenih
prejemkov,

e) naredbe ministrstva narodnega zdrav-
ja št. 26463 od 19. junija 1924 naj se
razširi tudi na državno prometno osebje.

6.) Protestiramo proti norčevanju z

vpokojenci in znižanju njih draginskih do-
klad. Zahtevamo, da naj se

a) uredba o draginskih dokladah državnih
vpokojencev, odobrena s sklepom ministri-
skega sveta od 8. oktobra 1924, takoj po-
pravi in draginske doklade zvišajo,

b) kronske pokojnine takoj senačijo s di-
narskimi,

c) konvencija o vpokojenih, sklenjena v
Rimu dne 6. aprila 1923, takoj objavi,

d) vprašanje miloščinarijev nemudoma
reši.

7.) Takse za odloke o administrativnih
kaznih naj se takoj ukinejo.

8.) Protestiramo proti nehičijenskim
razmeram in nezadostnim prostorom v pre-
nočišču vlakospremnega osebja v Zagrebu
glavni kolodvor.

9.) Zaščita stanovanjskih najemnikov
mora obdržati tudi po 1. maju 1925 sedanji
obseg. Vlada prični čimprej z gradnjo po-
slopij za državne urade in stanovanjskih hiš
za uslužbence.

Ponovno obsojamo brezbriznost, ki so
jo kazale doslejšnje vlade napram državnim
uslužbencem v celoti in posebej napram dr-
žavnim prometnim ustanovam in njih osebju
ter zahtevamo, da nam vlada da takoj
vsaj to, kar nam po zakonitih predpisih že
davno gre.

Vsak otrok že ve
in tudi mama zna,
da najboljši je
pečivni prašek ADRIJA

Sport.

NEDELJSKE NOGOMETNE TEKME.

Zmaga Gradjanskega v Frank- furtu.

— Frankfurt, 4. januarja. Gradjanski
(Zagreb) — Eintracht 7 : 1. Gradjanski je
predvedel krasno kombinacijsko igro.

— V Freiburgu Gradjanski ni bil pora-
žen s 3 : 2, kakor se je glasilo prvotno po-
ročilo, temveč je zmagal v razmerju 3 : 2.

— Zagreb, 4. januarja. Concordia —
Sparta 2 : 0; Gradjanski rez. — Croatia
2 : 1.

— Turin, 4. januarja. Vabilu Italijan-
skih klubov sta se odzvala dunajski kluba
Rapid in Amateure ter sta tam odigrala
medsebojno tekmo, ki je končala s zmago
Rapida v razmerju 1 : 0!

— Praha, Sparta Košice — Smichov
2 : 2.

— Bordenau. Čechoslovani Košice —
Bordenau 2 : 1.

— Pariz, F. C. Olympique — Čechoslo-
van Košice 2 : 1.

— Jugoslavija - Italija. Tekma med
obema državama se vrši dne 1. februarja.

— Prvak Švice je točasnou Young Fel-
lows, ki vodi s 17 točkami pred Grassho-
pers, dočim si je prvenstvo Belgije osvojil
Beerscot A. C., ki je dosegel 22 točk.

— Hokejski turnir na ledu za prvenstvo
Evrope se vrši v Pragi. Berlinski drsalni
klub je premagal Oxford, zmagač za
davoški pokal, s 7 : 2.

— Tekma Slavija - M. T. K. ki bi se
morala odigrati v Elberfeldu v Nemčiji, je
bila radi slabega vremena odpovedana.

— Dunaj, 4. januarja. W. H. C. - Slo-
van 1 : 1; Florisdorf - Rudolfsbügel 2 : 1;
International - Weisses Elf 2 : 1.

— Barcelona: Boldklubben (Kopenha-
gen) - Lyon 2 : 0.

— Postaja Ivankovci na progi Ormož-
Ljutomer - Murska Sobota je odprta tu-
di za promet z živino.

— Ljubljana - Gradec. Letos se vršita
dve tekmi Ljubljana - Gradec in sicer prva
dne 3. maja v Ljubljani, revanšna pa 12. ju-
lja v Gradcu.

— Urunguayski reprezentanca igra na
Dunaju. Dunajski listi poročajo, da napra-
vijo urunguayski nogometaši turnejo na
Dunaj, kjer nameravajo odigrati tri tekme
proti Vienni, Rapidu in Hakosu. Amerikanci
zahtevajo za igro 4000 dolarjev, dočim
nudijo Dunajčani 5000 dolarjev za dve
tekmi.

— Brata Konrad, znana igralca dunaj-
skih amateurov, ki sta pred kratkim trsto-
pila iz kluba, sta sedaj pristopila k Vienni.

— Kongres F. I. F. A. za pariški kon-
gres F. I. F. A. je bilo izbranih še več zna-
nih športnih osebnosti, katerim so bili raz-
deljeni referati. Tajnik vrhovne športne ob-
lasti je referate razdelil tako-le: Prof. Graf
(Zagreb) za Jugoslavijo, Egipt, Bolgarsko,
Turčijo in Rumunsko. Johnsonson (Stock-
holm) za Švedsko, Norveško, Dansko in
Finsko; De Vienne (Pariz) za Francijo,
Belgijo, Anglijo, Irsko, Španijo in Holand-
sko; Hugo Meisl (Dunaj) za Švico, Av-
strijo, Nemčijo, Madžarsko in Italijo; Zen-
tarrow sky (Varšava) za Litvo, Eston-
sko, Letland in Poljsko; Peel (U. S. A.) za
Kanado in Ameriko.

— SK. Primorje naznanja svojemuo čla-
stvu, da se vrši jutri na dan Sv. Treh kra-
ljev ob 9. dopoldne redni letni občni zbor v
vogačni sobi restavracije Zvezda z običaj-
nim dnevnim redom. Članstvo se ukladno
pozivlja k točnosti in polnoštevilni udeležbi.

— Odbor.

— Kolesarsko in motociklistično dru-
štvo »Sava« v Ljubljani. Sportni tovariši!

Vabljeni ste najvjudneje, da pridete dne
11. januarja 1925 k prvemu občnemu zboru,
ki se vrši v Ljubljani ob desetih dopoldne
v gostilniških prostorih g. F. Kaučiča, Pri-
voz št. 4. Po občnem zboru se bodo udele-
ženci slikali. — Pripravljalni odbor. 31/a

— Planincev! Nikdo naj ne izostane
na planinskem plesu, ki se vrši dne 5. ja-
nuarja tl. v vseh prostorih Narodnega doma
v Ljubljani. T. ples obeta postati najzibav-
nejša predpustna veselica. Zbrali se bomo
iz vseh strani Slovenije, da bomo v prija-
teljskem krogu zbujaali spomine na lepe
čase, ki smo jih preživeli v planinah. 29/a

— Povodom kongresa F. I. F. A. se
vrši v Pragi mednarodni nogometni turnir,
ki se ga udeležijo več držav. Češkoslovaška
je dosedaj nominirala sledeče igralce, ki pri-
hajajo v poštev pri sestavi reprezentance:
Staplik (Slavia), A. Hojer (Sparta), Seifert
(Slavia), Kolenaty, Káda (Sparta), Mahrer
(DFC), Novák (Viktoria Žižkov), Stapl (Slav-
ia), Sedlátschek (DFC), Dvořáček (Sparta)
Jelinek (Viktoria Žižkov), Benda, Fr. Hojer
(Viktoria Žižkov), Steiner (Sparta), Kromb-
holz (DFC), Carvan (CAFC), Hlinák (Slav-
ia), Červený (Sparta), Mráz (Meteor VIII),
Hajny, Meduna (Sparta), Silny, Šoltys, Kra-
tochvil (Slavia), Šimonek (Sparta).

— Švicarsko olimpijsko moštvo potuje
v Južno Ameriko. Kakor javlja »Der Ku-
cker«, se je olimpijsko moštvo Švice ob-
vezalo za tri tekme v Južni Ameriki, in si-
cer proti Argentini, Urugvayu in Chile.
Švicarji zahtevajo za to turnejo 120.000
frankov odškodnine.

Julijska Krajina.

— Iz Gorice. Dramatično društvo prire-
di 6. t. m. mladinsko igro »Peterčkovce po-
sednje sanje«. — Prvi koncert slovenskega
kvarteta je uspel sijajno. Morali so ponav-
ljati nič manj nego pet pesmi. Občinstvo je
bilo pevcem zelo hvaležno za lep užitek.
Zbor »Pevskega in glasbenega društva« se
je tudi odlikoval. Po vseh krajih, kamor so
namenjeni, pričakujejo slovenske pevce z
napetostjo.

— Istrski prefekt. Alberto Gianoni je
premeščen iz Pule v Taranto. Zelo neprijet-
no je zadel ta vest Istrske Italijane, kateri
so videli v prefektu Gianoniju človeka, ki se
zavzema za Istro, čeprav se ni dalo do-
slej takorekoč še nič doseči. Hoteli so celo
intervenirati v Rimu, da bi ostal Gianoni še
nadalje na svojem mestu ali med tem je
že imenovan za presketa v Pullo dosedanjil
podprefekt na Reki Cassini.

V Vidmu je že zopet nov prefekt, ki se
imenuje Ricci. Prišel je iz Padove. Dose-
dani prefekt Nencetti je odšel v notranjost
države. Sicer je pa vseeno, kdo da sedi na
mestu prefekta v Vidmu, ker pokrajinska vlada
neomejeno znani odvnetik Pisenti, velik
nasprotnik Slovencev.

— V Kobaridu so imela društva svoje
prostore v Občinskem domu. Komisar Ca-
valotti je vzel društva na piko in jih vr-
gel ven. Veliko društveno dvorano je pregra-
dil po nepotrebitu na manjše prostore, da o-
ne-možil delovanje društev. Kobaridci hoče-
lo imeti občinske volitve in skrbje za to, da bi
se društva zopet oživila in imela svoje
stalne prostore. Pripravlja se v to svrhu
potrebna akcija.

— O hrvaških demonstracijah v Rov-
nju v Istri poročajo italijanski listi. Kmetje
iz okolice, baje okoli 50, so prišli v mesto,
šil so v povorki po ulicah in glasno pro-
testirali proti novim davkom. Davkov je vsak
dan več, vlada zatira kmetijstvo, namesto
da bi mu pomagala. Orožniki in miličniki so
razgnali kmete. Istrja je danes res — tužna!

— Ali so komunisti ali fašisti? Po izidu
občinskih volitev v Renčah na Goriskem se
je reklo, da so zmagnali komunisti in da je
pričakovati zopet občinskega komisarja. Na
Silvestrov dan se je vršila volitev župana.
Izvoljen je bil soglasno Anton Arčon. Novi
občinski zastop je imenoval dosedanjega ko-
misarja za častnega občana, potem je po-
slal vdanostno brzojavko kralju na naslov
prvega njegovega adjutanta in »nacionalni
vladi« na naslov predsednika Mussolinija
pozdravno brzojavko. Fašistovski glasilo v
Trstu je zadovoljno z renškimi županom Ar-
čonom. Občina zelo potrebuje dobre uprave
in po upravi se bo sodil novi občinski za-
stop.

Dokumenti o vstopu Radičeve stranke v III. internacionalo.

Zagrebska policija je zaplenila pri
hišni preiskavi v Prpičevi palači važne
dokumente, ki predstavljajo nepobitni
dokaz, da je pripravljali Radič s pomoč-
o ruskih boljševikov državni prevrat in
spremembo družabnega reda v Jugosta-
viji v zmislu navodil in principov ko-
munistične internacionalne. Dokumenti
in obširna korespondenca med Radi-
čem in voditelji komunizma je bila skr-
ta v Radičevem stanovanju za neko po-
lico. Policija je zaplenila ves obtežilni
materijal med drugim tudi pismo neke-
ga Dombala, ki piše Radiču v ime-
nu komunistične internacionalne takole:
»Št. 1048. Moskva, 7. 6. 1924. De-
legatu Stjepanu Radiču, predsedniku
HRSS. Cenjeni tovariši! V imenu pred-
sedstva mednarodne seljaške zveze vas
pozdravljam povodom poseta Moskve
in prve kmetjsko - delavske države kot
seljaškega voditelja in neustrašnega
borca za osvobodjenje hrvatskih kmetov.
Mi smo prepričani, da pridete po tem,
ko se osebno prepričate o položaju ru-
skega kmeta, do zaključka, da je osvo-
bojenje seljstva mogoče samo v zvezi
z delavskim stanom. Vi se seznanite z
ogromnimi uspehi revolucije med pre-
bujenimi ruskimi kmeti in o doseženih
uspehih na političnem, kulturnem in go-
spodarskem polju po deželi. V imenu
organiziranih kmetov vsega sveta po-
zdravljamo kmetjsko ljudstvo Jugosla-
vije in balkanskih držav, ki streme za
ujedinenjem z delavskim stanom pod
praporom kmetjske internacionalne. V
imenu skupne borbe proti buržuaziji in
veleposestnikom, v imenu borbe proti
stanovom in nacionalnemu zatiranju
kličem: Živela svobodna hrvatska re-
publika kmetov in delavcev! Živela bal-
kanska federacija delavskih in kmetijskih
republik! Živela oblast in vlada delav-
cev in kmetov vsega sveta! Živela
kmetjska internacionala! Kmetje in de-
lavci vseh držav, zedinite se! — V.

imeni predsedstva mednarodne kmet-
ske zveze Dombal.

Med zaplenjenimi dokumenti je na-
šla policija tudi več dopisov mednarod-
ne kmetjske zveze s podpisom samega
Smirnova, ali pa tajnika kmetjske inter-
nacionalne Dombala. Najdeno je dalje
pismo Krasnova datirano 23. decembra
1924 v Moskvi, v katerem prosi Radi-
ča, naj se sestaneta izven jugosloven-
skega ozemlja, da bi se dogovorila gle-
de energične komunistične akcije v naši
državi. Poleg pisma člana sovjetskega
poslaništva na Dunaju Arselmana,
Smirnova, Rakovskega in drugih bol-
ševskih prvakov vzbujajo največje zani-
manje zapisnik o sprejemu Radičeve
stranke v kmetjsko internacionalo. Ta
zapisnik se glasi:

»Zapisnik seje predsedstva medna-
rodne kmetjske zveze z dne 1. julija leta
1924 pod predsedstvom tovariša Smir-
nova in tajnika Krasnova. Navzoči:
Smirnov in Dombal, člana predsedstva
mednarodne kmetjske zveze, dalje Rau,
Gorov, Radič, predsednik HRSS, Koš-
tič, član HRSS, Castel in River, Fran-
cija, Dobrovoljni in Majrova, Češkoslo-
vaška, Krasin, tajnik mednarodne kmet-
ske zveze in Kornblum. Dnevni red: Iz-
java HRSS o vstopu v mednarodno
kmetjsko zvezo. Sklepi:

Dnevne vesti.

V Ljubljani dne 5. januarja 1928.

Proč z republikanstvom!

Da se je zadnji čas pričela propaganda za republiko med Slovenci, med tem tako konservativnim, dinastično mislečim in čutečim narodom in da se zadnje mesece proglasa duhovniška stranka za dejansko republikansko, je pojav, ki mora osupniti in ki mora priversti k razmišljanju. Od kod ta preemba? — Kdor pozna narodno dušo, ve sicer, da se ta pojav ni rodil iz ljudstva, da mu je samo sugeriran od nekaterih posamnikov. A ker je nevarnost, da oni z lepimi frazami pridobijo za se narodne mase, saj vemo, kako omahljivo in spremenljivo je dostikrat mnenje mase, moramo se temu početju energično upreti.

Zakaj se pri nas agituje za republiko? Ali s takimi gesli državi koristimo ali škodujemo? Gotovo je, da republikanska agitacija državo samo slabi in pripravlja njen razpad.

In baš to je, kar hočejo naši republikanci doseči. Ne pomislijo pa, da bi bil z razpadom države zadan tudi smrti udarec narodu kot takemu, zlasti pa Slovencem, ki bi bili pri razpadu Jugoslavije obsojeni na smrt. Ta narod, ki je bil primoran žrtvovati skoro tretjino svojih rojakov, katere čaka narodna smrt pod italijansko in nemško nasilnostjo, ne more več živeti osamljen, oprt samo na svojo moč. Mogočna Jugoslavija je še edina zaslomba in zaščita za one tisoče slovenskih rojakov, ki so še ostali pod tujim jarmom.

Kaj pa je nakrat pretvorilo naše bivše črnožolte monarhiste v jugoslovenske republikance? Ako so bili tako vdani nemški in monarhisti, da so venomer citirali besede »Hrist se omaja in hrib, zvestoba Slovenca ne gane«, — oni neniški monarhisti, ki je imela za slovenske državljane samo bič in korobač — zakaj bi ne mogli biti še bolj vdani slovenski monarhisti? Menimo, da se ne motimo, ako trdimo, da rogovilijo proti monarhiji pač zato, ker je vladarska rodbina pravoslavna. Odtod vse nasprotstvo! Ali katolicizem res zadržuje vdanost drugoverskemu vladarju? Mar niso bili katoliki v Nemčiji veliki monarhisti, čeprav je bil cesar protestant? In vendar je bilo katolikov v Nemčiji skoro dvakrat toliko, kot je vsega prebivalstva naše države. In protestantizem se vendar bistveno razlikuje od katolicizma in je tudi sovražan katoličanstvu, dočim se pravoslavje sicer razlikuje v obredu od katoliške cerkve, v versu pa se povsem strinja z njo.

Ako torej vidimo v sovraštvu do Srbov in v sovraštvu do pravoslavja izvor republikanskega pokreta med nami, ako vidimo, da ta prizadevanja resno ogrožajo našo državo, je nas vseh, katerim je ta država pri srcu, sveta dolžnost, da se postavimo na branik ogroženi državi in ji skušamo z naj-energičnejšimi sredstvi pomagati.

A tudi naš narod je šele v svoji svobodni državi dosegel vse svoje politične pravice, dobil svoje visoke šole in tako vse pogoje za udeleževanje vseh svojih duševnih sil. In svoboda je taka dobrina, taka pridobitev, da visoko odtehta vse nepravilnosti in morebitne nepopolnosti, ki se še kažejo v naši državi.

Zato pravimo: Zivela monarhija, zivela Aleksander, proč z zmedenim republikanstvom!

— CESTIT BOŽIČ želimo svojim bratom pravoslavne vere povdom jutrišnjega praznika.

— PRAVOSLAVNI VJERNICI! MA sapočta se, da če se održati u ovdajšnji pravoslavnoj kapeli (kasarna vojvode Mišića) u utorak 24. XII. (6. 1.) na Badnji dan veliko bdenije u 18. sati na večer. — Na božić u sredo 25. XII. održaće se liturgija u pola 10. sati prepodne, istotako drugi božićni dan. A treći dan, dan sv. Stevana održaće se liturgija u 9. sati prepodne.

— »Banca Adriatica« pred konkurzom? Tržaški odbor upnikov in zastopniki drugih večjih skupin upnikov so imeli 2. t. m. dolgo sejo, v kateri so končno sprejeli nastopni dnevni red: »Odbor konsorcija upnikov Banca Adriatica, zbran na sejo z eksponenti drugih večjih skupin upnikov, obveščen, da je bil predlog za poravnavo, predložen po neki skupini finančnikov, umaknjen, namesto da bi bil zbolšan, ker se tisti, ki so odgovorni za polom, branijo primerno prispevati za popravilo, dočim izraža svoje najgloblje orgorčenje nad brezbriznostjo, ki jo so pokazali tisti, ki ne čutijo svoje neigibne dolžnosti, da po svojih močeh zadostijo svoji težki moralni in pravni odgovornosti: je soglasno sklenil, da bo na prihodnji razpravi — če ne bi se do tedaj ponudil nov in sprejemljiv poravnalni predlog — predlagal konkurz Banca Adriatica v svrhu, da bodo potom primerne postopka, ki se bo nadaljeval z vso energijo civilnim in kazenskim potom, odgovorne osebe prisiljene storiti svojo dolžnost.« — Ta rezolucija je sestavljena v naravnost strašnem jeziku. Ali bi se to ne dalo povedati bolj kratko, bolj jasno in bolj točno?

— Prenehanje poslovanja velikih županov ljubljanske oblasti je izdal razglas, da spadajo s 1. januarjem t. l. vsi posli oddelka za socialno politiko v pristojnost velikih županov ljubljanske in mariborske oblasti. Uradni list št. 124 razglasi, da se je z dnem 31. dec. 1924 izvršila likvidacija prosvetnega oddelka za Slovenijo. Vsi posli, ki spadajo v področje velikih županov, so prešli dne 1. januarja 1925 v pristojnost obeh velikih županov. Zato se naj naslavlja vsa poročila, vsi predlogi, vse vloge itd. na velikega župana ljubljanske, oziroma mariborske oblasti!

— Nov rudarski svet. Minister g. dr. Zerjav je podpisal odlok za sestavo novega rudarskega sveta pri min. sum in rudnikov. V rudarskem svetu so: predsednik V. K. Mišković, gen. ravnatelj in člani D. Stepanović, P. Ilić in dr. Lipold, načelniki ravnateljstva, V. Stregar, rud. ravn. v Ljubljani, G. Okanović, nadzornik in dr. I. Turina, ravnat. iz Sarajeva.

— Veljavnost meščanskošol. Izpričeval. V zadevah uradniškega čina je ministarstvo prosvete odločilo, da zadostuje — dosego III. uradniške kategorije izpričevalo čez tri-razredno meščansko šolo v Sloveniji. Izdano najkasneje v letu 1921. Vsi oni pa, ki so pozneje končali 3. meščanskošolski razred, morajo kot doslej za dosego III. uradniške kategorije položiti izpit čez četrti razred.

— Razpisana železniška služba. V Rogaski Slatini je mesto žel. poslovoje izpraznjeno. Interesenti doznajo podrobnosti v dotičnem razglasu Uradnega lista ali pa neposredno pri odseku III/L. direktije državnih železnic v Ljubljani.

— Podpisar je pravilnik za službeno ureditev uradnikov in zvanikov pri poštini hranilnicah. Pravilnik stopi takoj v veljavo.

— Za pomoč zadružništvu je po poročilih iz Beograda započela v ministarstvu velika akcija, ki se raztegne zlasti na Hrvatsko in Slovenijo. Glavni komisar Gospodarskega društva g. D. Stojanović je razrešen svoje službe in imenovan na njegovo mesto g. St. Subić.

— Slovenski klub v Sarajevu ima danes 5. t. m. veliko predpustno veselico v Napredkovih palači. Na sporedu je petje in ples. Pevovodja je g. A. Gabauer.

— O plačevanju zapadlih davkov v anektiranih provincah se je pečal ministarski svet v seji 3. t. m. Dovolilo se je nekatere olajšave za plačevanje davčnih zastankov izza prejšnje vladavine. Fincačni ministri je pooblaščen za dovoljevanje predumov in svrhu obnove neupravnih, po vojni zadetih.

— Pregled učnih knjig. Prosvetno ministarstvo je odredilo, naj pošljejo bivše pokrajinske uprave v svrhu kontrole sezname vseh učnih knjig, ki se rabijo v osnovnih šolah.

— Božično darilo siromašni deci. Kralj in kraljica sta darovala beogradskemu Dečjemu domu za božične praznike 10.000 Din.

— Izdelovanje kmetijskega orodja doma. Ministarstvo poljoprivredje je pričelo akcijo za izdelovanje kmetijskega orodja pri domačih industrijalcih in obrtnikih, da ne bo treba kmetijske predmete uvažati iz inozemstva. Seveda pojde to spetka težko, ker bo inozemstvo nudilo skrajno nizke cene, ali z dobro voljo se da tako izdelovanje prav uspešno uvesti in prepovedati bi se moral uvoz iz inozemstva. Pred vsem pa se skliče konferenca tovarnarjev in drugih ravnih izdelovalcev gospodarskih predmetov, kjer se bo s tem vprašanjem stvarno razpravljalo.

— Razdelitev fondov 9.000.000 zlatih kron. Leta 1919. je bilo načeto vprašanje razdelitve skupnih fondov bivše avstro-ogrske monarhije med nasledstvene države. Sedaj je trgovinski minister znova sprožil to vprašanje, zlasti radi 9 milijonov zlatih kron, ki pripadajo nam. Ti fondi so bili last posamnih dežel in so služili za stipendije, za gradbo poti itd. Z zadevo se bavi naš ekspert v delegaciji za likvidacijo spornih vprašanj z bivšo monarhijo univerzitetni profesor dr. M. Strazičnik.

— Sladkor cenejši! Zveza sladkornih tvornic je znižala ceno sladkorja za 25 par pri kilogramu. — Izvozna tarifa za sladkor se po sklepu ministarstva primerno zniža. Izvoz se sladkorja samo kar ga je odveč. Tako pravi poročilo. Odredba se mora točno izvajati.

— Ljubla Ilić, glasoviti operetni tenor, ki nastopa v Berlinu pod umetniškim imenom Ilić, z kolosalnim uspehom, je nam poslal pravkar razglednico iz Rima. Ilić je pričel svojo umetniško kariero v Ljubljani in je naš gledališki publiko gotovo še v živem spominu. Tudi Ilić se vedno rad spominja lepih časov, ki jih je preživel kot skromen igralec in nazadnje kot pevec v Ljubljani.

— 69. srečanje Rdečega križa se vrši 15. t. m. v dvorani Društvenega doma v Beogradu.

— Tretji kongres volvodinskih mest se bo vršil v Zemunu ali v Beogradu še v tekočem mesecu. Razpravljalo se bo med drugim o unifikaciji mestnih taks v Volvodini.

— Most Sušak - Reka. Zagotavlja se, da se prične graditi most med Reko in Sušakom v kratkem času, tako da bo gotov sredi poletja. Most bo širil in izdelan iz armiranega betona. Troški padajo na Italijo, katere zgradi tudi one mostove, ki večje Delto z Brajdico in so bili porušeni za časa D' Annunzijeve vlade. Gradbe so že dogovorjene med našo in italijansko vlado.

— Petrov blagor. Včeraj v nedeljo je lovil sulce v Ljubljani pri Vevčah g. dr. Alojzij Praunseis. Imel je izredno srečo, Vlovil je tri sulce, ki so skupaj tehtali 27 kilogramov. Eden je tehtal 12 kg, drugi 9 in tretji 6 kg.

— Smrtna kosa. V javni bolnici je po kratki mučni boleznii umrl g. Anton Rupa, višji uradnik generalne direktije državnih železnic v Beogradu. Pokojnik je bil izredno sposoben uradnik, požrtvovalen tovariš

in prepričan narodnjak. V krogih svojih stanovskih tovarišev je užival velik ugled in spoštovanje. Pogreb bo v torek 6. t. m. ob pol 16. iz javne bolnice na pokopališču Sv. Križa. — V Trbovljah je danes zjutraj umrla g. Julijana Božič, ovdotsna posetnica. Pokojnica je bila vrsta slovenska žena, ki je vzgojila svojo dečo v krepkem narodnem duhu. V krogih, ki so jo poznali, je vživala splošno simpatijo. Pogreb bo v sredo 7. t. m. ob 10. dopoldne s Lok št. 110. na pokopališču v Trbovljah. Bodi obema ohranjen blag spomin!

— Napredovanje železničarjev. Beogradski listi poročajo: Pripravljen je v podpis ukaz o napredovanju večjega števila železniških namestencev na glavnih progah. Ta ukaz se nanaša na vse oblastne železniške direkcije.

— Iz Amerike. 17 letni Marko Kozjan je v kraju Joliet, država Illinois s samokresom v roki napadel okrajnega šerifa L. Lagerja, ki se je vozil v avtomobilu. Lagerja je duhaprisotno potegnil samokres ter oddal na napadalca strel kar skozi šipo avtomobila. Kozjan je bil zadet v glavo, poskusi, da se ni bil zavedel, je zato pobegnil. Lager je še večkrat streljal za njim, vendar ga ni zadel. Polcija je nato pričela z zasledovanjem. Predvsem je policija potvedovala pri zdravnikih, da-li se ni pri njih zdravil neki mladenič, ki je bil ranjen na glavi. Dr. Ivce, slovenski zdravnik v Jolietu, je izpovedal, da je bil klican na naslov 2218—N. Center Street, kjer je obvezal nekoga mladeniča, ranjenega na glavi. Na podlagi te izpovedi so oblastni napadalca kmalu izsledili. Kozjan, ki je precej ranjen, je bil izročen v bolnišniško oskrbo, a pride kasneje pred sodišče. — V Clevelandu se je obelil rojak Janez Mancin. Nesrečje, ki je bil star 50 let, se je valed preveč zavžitega alkohola omračil um, naka se je obelil v garaži. Zapustil je 6 nepreskrbljenih otrok.

— Železniška nesreča na Javorniku. V nedeljo popoldne okoli 17. so skočili iz tira malo pred postajo Javornik od tovernega vlaka št. 43 drugi del trile pokrtil in en od kiti vagon, natovorjen z različnim blagom. Dva vagona sta se prevrnila po precej strm pobočju več metrov pod progo; eden je obstal poleg tračnic, četrti izskočil vagon pa je vlekli stroj preko cele postaje Javornik in močno poškodoval progo. Tračnice so na več mestih skrivljene in proga deloma pretrgana. Popoldanski osebni vlak iz Ljubljane proti Jenceniam je vozil radi pokvarjene proge samo do Javornika, kjer so potniki izstopili in morali poš na Jencenice. Vešerni osebni vlak št. 17 Jencenice-Ljubljana je vozil samo do Javornika, kjer so potniki prestopili v garnituro popoldanskega ljubljanskega osebnega vlaka, ki je čakala pred Javorniško postajo. Ker stroja ni bilo mogoče okreniti izven Jencenice, je vlak št. 17 morali od Javornika dalje anizati pravilno brzino in je imel nad 1 uro zamude. Vzrok, zakaj so poškodili vagoni iz tira, še ni znan. Ni še dognano, ali leži krivda v slabih progah ali pa na pokvarjenih kolesih vagonov. Clovežni štrti ni bilo, pač pa je velika materialna škoda. Progo so pričeli takoj popravljati in bo danes promet že gotovo urejen.

— Umor 70 letnega starčka. V selu Prjerada pri Boki Kotorski je bil te dni od roparja napaden in s kamenjem ubit 70-letni starček Marko Vučković. Da prikrije vsako sled, so roparji njegovo truplo zakopali. Orožniki so podžvli energično akcijo, da morilce izsledijo.

— Grozna smrt. V bolnici v Novi Gradici je umrl te dni znan in bogati posestnik Šandor Szakaly iz sela Velika. Na dosedaj nepojasnjen način je padel pod cirkularko, ki mu je odrezala nogo. Umrl je v grozni mukah. Svoje ogromno premoženje je zapustil evangelski občini v Požegi in Pečuhu.

— Borbe z roparji in komištji. Pri zrenju je te dni 35 kačakov prekorščilo jugoslovensko mejo. Bili so to večinoma vojaki Bajram Cura. Na naše orožnike, ki so hoteli kačake razorožiti, so ti streljali. Nastala je ljuta borba, tekom katere so orožniki kačake poglali v beg. Na naši strani je bil ranjen en orožnik. — Kakor javljajo iz Tirane, je bil zlozlasni črnogorski razbojnik Marko Raspopović, na čigar glavo je bila razpisana velika nagrada, pri Lješju skupno z več tovariši prijet.

— Dvojni umor pri Skoplju. V vasi Kalidžane pri Skoplju je bil te dni izvršen strašovit dvojni umor. Kmet Edhem Zaim je nenadoma napadel svojo ženo, jo vrzel na tla in ji z britvijo prerezal vrat. Nato je napadel še svojo mater ter jo z britvijo tako poškodoval, da je žena čez dva dni umrla. Polcija je Zaima aretirala, a je izjavil »da njemu ni ničesar znano, da bi koga umoril.« Spominja se le, da je imel pred tremi dnevi hud glavobol. Moža so oddali na opazovalnico.

Iz Ljubljane.

— Namestitev državnih uradov v Ljubljani. Z novim letom so se preselili v županijsko palačo na Bleiweisovi cesti oddelki ministarstva trgovine in industrije, kmetijskega referata, hidrotehnični oddelki in gozdarski (gozdno-politični) referat. V isti zgradbi ostanejo sekretariat velikega župana, vsi odseki notranje uprave, prosvetni oddelki, oddelki za socialno politiko, zdravstveni referat, veterinarski referat, oddelki za agrarske operacije se je preselila v pušlopje Kmetijske družbe na Turjaškem trgu, vsi računski oddelki delegacije ministarstva financ pa so nastanjeni v Marjanišču.

— »Radikalni Glasnik«. Glasilo dr. Ravniharja, je v soboto izšel. Vzbudil ni nobenega zanimanja, ker so v njem same rekriminacije, ki so vsakomur znane že iz pokojnega »Narodnega dnevnika«. Z ozkrom na našo vest, da bo ta list urejeval g. Šasa Zeleznicar, smo dobili pismo gosp. Zeleznicarja, v katerem izjavlja, da »ne namerava urejati »Radikalnega Glasnika«, ker ne pripada NRS« in da ni resnična

vest, da bi bil izstopil iz Samostojne kmetijske stranke.

— Oddelki ministarstva trgovine in industrije v Ljubljani se je preselil v vladno palačo na Bleiweisovi cesti II. nadstropje, levi trakt. Telefonska št. 121.

— Reduta Jadranske straže. Jadranska straža priredi 10. januarja, to je prihodnjo soboto v veliki dvorani hotela Union reduto, ki bo na temelju obsežnih priprav prva velika plesna prireditev letošnjega predpusta. Decentne maske dobrodošle. Vabila se ne bodo razpošiljala. 35/n

— Zbirka v prid Jugoslovenske Matice. Oseposi Rudolf Buža je nabral na dolnjeki železnici med sopotniki znesek Din 2.50 'in izročil pokrajinskemu »Vzoru« Jugoslovenske Matice v Ljubljani. Vsem darovalcem iskrena hvala.

— Od magistra pa Prešernovi ulici, mimo pošte in po Knafljovi ulici izgubil se je mal ključek od kovčeka na obročku. Pošten najditelj naj ga odda na magistratu na stražnici. 36/n

— Zatekla sta se dva petelinčka na Rimsko cesto št. 5. Dobita se pri hišniku.

Narodni blok.

Kandidatska lista Narodnega bloka v mariborski oblasti.

Nosilec liste: dr. Ljudevit Pivko, profesor v Mariboru.

Srežki kandidati:

1. Volilni okraj Brežice: kandidat Fran Stregar, posestnik in župan v Kapelah. Namestnik Fran Pečnik, posestnik na Bizeljskem.

2. Celje in Smarje: kandidat Josip Drogenik, posestnik v Št. Jurju ob Južni železnici. Namestnik Jože Zdolšek, p. d. Kristan, posestnik na Polnikvi ob Južni železnici.

3. Dolnja Lendava in Maribor, levi breg: kandidat dr. Fran Lipold, odvetnik v Mariboru. Namestnik Jože Kiraly, posestnik v Gornjem Lakošu v Prekmurju.

4. Konjice: kandidat Fran Petelinšek, posestnik in kolar v Oplotnici. Namestnik Franc Seručar, kovač v Ebenstreitu.

5. Laško: kandidat dr. Fran Roš, odvetnik in župan v Laškem. Namestnik Alojzij Šmid, posestnik v Jurklostru.

6. Ljutomer in Ormož: kandidat Jakob Zemljčič, posestnik v Radencih. Namestnik Maks Robič, posestnik in trgovec, Središče.

7. Maribor, desni breg in Ptuj: kandidat Fran Dolničar, restavrater na Pragerskem. Namestnik Ignacij Vinčič, posestnik na Bregu pri Ptuj.

8. Mozirje: kandidat Janko Lesničar, ravnatelj Zadrzne zveze v Celju. Namestnik Anton Kolenc, posestnik, Gornji grad.

9. Murska Sobota: kandidat Anton Koder, notar Murska Sobota. Namestnik Ivan Titan, šolski upravitelj v Kupčincih.

10. Prevalje in Slovenjgradec: kandidat Anton Podlesnik, posestnik v Ribnici na Pohorju. Namestnik dr. Ferro Müller, odvetnik, Maribor.

Od kandidatov in namestnikov so člani demokratske stranke: dr. Pivko, dr. Lipold, Petelinšek, Seručar, dr. Roš, Maks Robič, Vinčič, Lesničar, Koder in Titan. Člani SKS: Stregar, Pečnik, Drogenik, Zdolšek, Šmid, Zemljčič in Kolenc. Člani NRS: Kiraly, Dolničar, Podlesnik, Müller.

— Kandidatska lista Narodnega bloka za Ljubljano je bila pri sodišču vložena preteklo soboto. Kandidat je Ivan Mohorič, talnik »Trgovske in obrtniške zbornice« (JDS) njegov namestnik pa Rikard Šapla, inženir drž. železnice (NRS). Lista je vložena kot prva in ima Narodni blok v Ljubljani pri volitvah prvo skrinjico.

— Kaj storé klerikalci v Ljubljani? Te dni se vrše v vodstvu SLS neprestane konference, v katerih obravnavajo o strankinih volitvenih pripravah po Sloveniji ter zlasti o situaciji v Ljubljani, ki je stopila z disidentsko akcijo advokata dr. Ravniharja v nov štadij. Klerikalci se pogajajo z dr. Ravniharjem glede skupnega nastopa. Prvotno so zahtevali, da bodi namestnik na skupni kandidatski listi urednik »Slovenca« g. Terseglav. To zahtevo je dr. Ravnihar odklonil s tem, da je odstopil namestniško mesto narodnim socialistom odnosedno g. Juvanu. Sedaj zahtevajo klerikalci, da sklene dr. Ravnihar vsaj pismeno pogodbo z SLS, glasom katere se naj obveže, da bo po event. izvolitvi s pomočjo klerikalnih glasov v Ljubljani podpiral v bodoči narodni skupščini parlamentarno delegacijo SLS, zlasti pa njen »sporazumaški« program, in da bo v tem oziru nadaljeval v radikalnem klubu v fronderskem pravcu. Zlasti naj bi se angažiral proti »koruptnim« radikalnim politikom, torej proti Pašiču in Lazi Markoviču v smislu svoječasnih člankov dr. Ravniharja proti tem voditeljem radikalne stranke, ki jih je obelodanil v »Narodnem dnevniku«. Dr. Ravnihar naj bi se zavzemal za klerikalno avtonomijo. Za slučaj take pogodbene obveze mu obetajo tudi izdatno denarno pomoč, s katero bo lahko finansiral tudi svojega mariborskega prijatelja in do nedavnega nasprotnika dr. Ravnika odnosedno Stefanovića, ki sta, kakor zna-

no, nastopila v radikalnem glavnem odboru poleti za Pašiča in proti Jovanoviču. Druga struja v vodstvu SLS pa zagovarja samostalen nastop klerikalne liste v Ljubljani s kandidatom Terseglavom, ker upa z ozirom na »razdvojenost« v naprednih vrstah celo na zmago! No, pogajanja z Ravniharjem se še niso prekinila, morajo pa se še te dni zaključiti, ker poteka rok za vlaganje kandidatih list. Smo radovedni, kaj bo dr. Ravnihar skuhal s klerikalci?

Iz Celja.

— S slastjo kot pes po klobasi je planlo glasilo celjskih nemškutarjev po znamenit Kosičevem pamfletu proti ljubljanski univerzi. List je tonatlni vse sramotilne odstavke, češ da je to za današnje razmere zelo značilen članek. Naši odmetniki naj bodo brez skrbi medsebojne odnošaje uredimo že sami.

— Smrtna kosa. V soboto popoldne je v Laškem umrl v 70. letu o. Simon Krusič, vpokeyni orožniški okrajni stražmešter. Služboval je v zadnjem času v Brežicah, kjer je bil prav priljubljen. Kot vpokeynec je služboval v Laškem pri bolniški blagajni, junija je začel boleti na vodenici, šel je v Gradec iskati pomoči. Nekaj dni po vrnitvi je umrl. Blag mu spomin!

— Mestno gledališče. V petek dne 9. t. m. se vprizori v našem mestnem gledališču tridejanska veseliga »Zora, dan, noč«. — Utopljenka, katero so na novega leta dopoldne potegnili v Zavodni iz Vojne, o čemer smo poročali, se piše Franciška Jazbec in je bila doma iz Buč. Dokler se ne pojasi njena smrt, so zaprli nekoga fanta Cvirna iz Crika, s katerim je prejšnji večer utopljenka popivala po Zavodni. — Umrla je v mesecu decembru v mestu Celju 7. v javni bolnici pa 21 oseb.

Zo ti je užitek:

Mirim čokolada!

Iz Maribora.

— m Neprevdlost z orožjem. Delavec Janez Meh v Starem trgu pri Slovenjgradcu je imel v nezaprto sobi na steni obesoeno nabito puško. V njegovi odsotnosti sta prišla v sobo 11 letni Ferdinand Novak in njegov 10 letni brat. Starejši brat je snel puško s stene, pomeiril na mlajšega brata in sprožil. Zadel ga je do smrti. Neprevdli Meh je dobil 10 dni strogega zapora.

— m Prvo letošnje potratno zasedanje v Mariboru se prične dne 2. marca, nadaljna zasedanja se prične dne 15. junija, 14. septembra in 9. decembra.

— m Odhodno g. podpolkovniku Kovachiču so priredili njegovi ožji rojaki iz Priekovine zadnji ponedeljek zvečer v Narodnem domu. Slovo je bilo prav animirano in prisrčno.

— m Zveza nemških visokošolcev v Mariboru šteje 37 članov, ki vsi študirajo v inozemstvu. Kakli pristni Germani so to, povedo že nekatera imena iz odbora, kakor: Brezar, Segala, Leskoschek, Steplischnege i. dr. V vsakih počitnicah rogovilijo po mestu. Za letošnje božične počitnice so nameravali prirediti v Mariboru izlavalni ples z nemškimi vabilii, kar pa je oblast prepovedala.

— m Tudi podnalemniki se organizirajo. Znano je, da nekateri nalemniki tako izkoristajo svoje podnalemnike, da jim morajo neke plačevati nalemnilno celokupnega stanovanja temveč delajo pri tem še profit za svoj žep. Sedaj se hočejo podnalemniki organizirati ter že zbirajo statistične podatke, s katerimi hočejo razkrinkati pred javnostjo oduševilo nekaterih nalemnikov.

Tretji mož pustolovke Lie.

Tovarnar P. Kovachič iz Zagreba je doživel te dni neprijetna iznanađenja: Nekako v začetku preteklega leta je prišla v Beograd neka Lia Schwarz, lepa, mlada in komaj 20letna devojka, rodom Nemka. Mladonka je stanovala v hotelu Petrograd, večerjala pa je pri Srpskem kralju. Na mlado in elegantno tukaj so postali gosti kmalu pozorni, predvsem pa je Lia zmešala Pavla Kovachiča, ki se je prvi večer zaljubil v njo. Seznanil se je z njo in sušal je z mladenko stopiti v tesnejše stike. Ker pa je Lia njegovo ponudbo odbila, je sklenil, da jo poroči. Čez nekaj dni je bila zadeva urejena. Poročila sta se v Novem Sadu in odšla na poročno potovanje. Medene tedne sta prebila v Carigradu. Na povratku s poročne potovanja je bil Kovachič od svojih prijateljev opozorjen na sumljivo preteklost svoje žene. Kovachič sprva tem govorikom ni verjel, kasneje pa se je odločil, da poizveduje o preteklosti svoje žene. Obrnil se je na policijo v Münchenu in čez nekaj časa je dobil nesrečni Zagrebčan čelo knjigo informacij o svoji zlati in ljubki ženi. Polcija je v svojem poročilu med drugim omenila, da je Lia popolnoma pokvarjena ženska, ki je bila že dvakrat poročena. Ko so ji postavila tla v Nemčiji prevroča, je pobegnila v našo državo.

Ves obupan in presenečen je odšel Pavel na svojem domu, kjer je pokazal usodno poročilo svoji ženi. Lia je hitela svedeno zatrjevati, da poročilo ne odgovarja resnici in zaklinjala mu je, da je fatalno pismo zablodla münchenske policije.

Kovachič se je umiril in odšel v mesto na delo. Ko pa se je zvečer vrnil domov, je našel na svoji mizi pismo, bilo je poslovitno pismo njegove žene. V pismu ga je razkrinkana pustolovka prošila, da jo ne zasleduje policijski potom, kajti ljubila je iskreno in da ga ne bi kompromitirala, je zapustila prostovoljno Beograd. Kakor poročajo listi, Kovachič svoj ženi ni odpustil tega čina, temveč je podžvel energične korake, da se izsledi Lio Schwarz. Gotovo se jo je pri odhodu kaj prišlo...

Gospodarstvo.

Gospodarski položaj Madžarske

Finančno neodvisna Madžarska je doživela v sedmem koledarskem letu svojega obstanka najvažnejši dogodek, kar jih pozna njeno finančno gospodarstvo: stabilizacijo samostojne madžarske valute. Madžarska kruna je z novim letom prenehala skakati. Sicer bi morala biti stabilizirana že v juniju, ali ker je bila odvisna od mednarodnega sanacijskega posojila in v zvezi z angleškim funtom, ki kaže tendenco doseči zlato pariteto, je poskočila od junija za okrog 7 odstotkov, kar je bilo za državo zelo dobro, ker je mogla plačevati od svojih dolgov. V splošnem pa lahko že govorimo o stabilizaciji valute. Madžarska kruna stoji za tri do štiri edince pod avstrijsko. S koncem inflacijskega gospodarstva, ki na Madžarskem sicer ni imelo tako težkih posledic, kakor v Nemčiji in Avstriji, je preživelo madžarsko narodno gospodarstvo ono krizo, čije odmevi se čujejo deloma še danes iz Avstrije. Madžarski podjetniški duh se je zelo hitro prilagodil inflacijski psihozi in vsa gospodarstva življenja je bilo naenkrat osredotočeno na denarju. Za produktivno delo ni hotel nihče investirati kapitala, ker je predstavljal denar obremenjen tudi blago. S stabilizacijo je prenehal dotok verižništva in danes pozna tudi Madžarska veliko pomanjkanje denarnih sredstev. Dasi šteje država poldrugi milijon več prebivalcev, nego Avstrija, znaša obtok njenih novčanic komaj nekaj nad polovico avstrijskega.

Vendar pa v madžarski industriji in trgovini povpraševanje po gotovini ni tako veliko, kakor v avstrijskem gospodarstvu. Vsled visoke carine, davkov in drugih javnih dajatev gre vsak mesec četrtina privatnih novčanic v državno blaginjo in zato ni čudno, da čuti prebivalstvo, zlasti pridobitni sloji, veliko pomanjkanje denarja. Vesti o predstoječem zunanjem posojilu se čujejo dan za dnem, ali o realizaciji tega načrta ni duha ne sluha. Angleški in ameriški kapital ni tako naiven, kakor si misli madžarska javnost. Inozemski kapitalisti so se informirali o gospodarskih in političnih razmerah v Madžarski, in ker so se prepričali, da bi njihov kapital ne bil naložen posebno varno, zahtevajo za posojilo še večje garancije, nego domači kapital. In dočim daje domači kapital na razpolago gotovino, bi radi Angleži in Amerikanci pomagali Madžarski s svojimi industrijskimi izdelki. Vlada seveda ne more dovoliti te opasne konkurence, ki bi imela za domačo industrijo usodne posledice. Zato so se razbila vsa pogajanja glede posojila in tudi posredovanje madžarskih gospodarskih krogov pri londonskem bankirju Tolden-Smithu so ostala brezuspešna. Za posojilo v gotovini zahtevajo londonske banke jamstvo velikih dunajskih bank, ki pa nimajo posebnega zaupanja do madžarskih razmer in odklanjajo to jamstvo, ali pa si v najboljšem slučaju puste zelo drago plačati, tako da posojilo ne more biti sklenjeno. Madžarsko poljedelstvo išče zunanjih posojil za daljšo dobo, ki jih pa ne more dobiti, dasi bi bili poljedelci pripravljani plačevati tudi 20 odstotne obresti, ne glede na zakon, ki izrecno prepoveduje obtežiti posvetva več nego z 8 odstotnimi letnimi obrestmi. Banke in večina poljedelcev zahteva, naj vlada ta zakon čim prej razveljavi.

V madžarski industriji vlada vedno občutna kriza. Več tisoč izučenih industrijskih delavcev se je izselilo tako, da znaša število nezaposlenih ali napol zaposlenih delavcev okrog 12 odstotkov vsega delavstva. To je strašna številka, če pomislimo, da Madžarska ne skrbi za brezposelne. Upati je, da industrijska podjetja ne bodo več odpuščala delav-

cev. Samo tovarne petroleja bodo morale prve tedne novega leta odpustiti mnogo delavcev, ker prispe na Madžarsko v kratkem večja količina petroleja iz Rusije. Železna in strojna industrija ima za svoje reducirano obratovanje na Balkanu solidna izvozna tržišča in tudi madžarski premog si je že priporil pot v inozemstvo. Samo sladkorna industrija, ki ima letos na razpolago 179.000 ton sladkorne pese, se ne more pritoževati glede pomanjkanja dela. Veliko nezadovoljstvo vlada v madžarski industriji zaradi visokih davkov in nove carine v zlatu, ki pomeni za narodno gospodarstvo v sedanjih razmerah najtežje breme. V mnogih slučajih znaša prometni davek 10 odstotkov.

Tudi problem valorizacije predvojnih dolgov je na dnevnem redu, vendar pa ni tako aktualen, kakor v drugih državah, ker Madžarska pred vojno ni bila posebno bogata na kapitalu. Madžari niso vlagali svojega denarja v rentne. Drugi problem v zvezi s stabilizacijo valute je bilanciranje v zlatu. Madžarska še nima novega denarja in tudi ne misli uvesti zlate krone. Vlada je samo dovolila pisati od novega leta dalje vse račune v tisočih kron, vse, kar je nižje, pa označiti z desetstotno piko. Tako na pr. se piše odslej 231.5 namesto 231.500 mK. Večja podjetja ne nasprotujejo bilanciranju v zlatu, pač pa se upirajo tej reformi manjša podjetja. Saj so na borbi v Budimpešti akcije, čijih minimalna vrednost znaša 2 vinarja v zlatu, in delniške družbe, čijih osnovni kapital znaša komaj 100 zlatih kron. Tem je prizadelo staro leto smrtno rano, novo jih pa bržkone definitivno pokoplje.

—g Vinogradi v Banatu. Leta 1923. se je pridelalo v Banatu vina 563.000 hektolitrov. Vse boljše vino tega letnika je prodano. Površina banatskih vinogradov znaša 14.800 hektarjev. Lanski pridelek se ceni na 400.000 hektolitrov, od tega se izvozi okoli 100.000 hektolitrov. Cene bodo varirale od 3-5 dinarjev pri litru.

—g Finančni položaj naših železnic je ugoden, kar se poroča z merodajne strani. Leta 1924. se zaključil s prebitkom 100 milijonov dinarjev preko svote, naznačene v proračunu. Prebitke se porabi za nove investicije.

—g Carinskih dohodkov je bilo v državi od aprila do 10. decembra lanskega leta skupno 1.195.903.809 dinarjev.

—g Češkoslovaški izvoz v Avstrijo je v mesecu novembru izpustil ogromno napredoval. Plus napram oktobru znaša 303 in plus napram lanskemu oktobru 532 milijonov čK. Med deželami za izvoz je Avstrija na drugem mestu z uvozno vrednostjo 291 milijonov kron. Iz Nemčije je uvozila Avstrija za 350 milijonov čK. Nemčija in Avstrija sta dobili iz Češkoslovaške tekom 11 mesecev 1924. blaga v vrednosti nad 6 milijard čK in ad 1½ milijarde več nego prejšnje leto. Sladkorja je uvozila Avstrija iz Češkoslovaške lani v vrednosti 281 milijonov čK.

—g Delavske organizacije na Holandskem so se dvignile od leta 1917. s številca 352.300 na 683.500 v letu 1920; lansko leto so padle na 527.900, torej na približno število pred petimi leti.

—g Dobave. 16. artilerijski polk v Ljubljani sprejema do 6. januarja tl. ponudbe glede dobave 1800 kg makaron in 3800 kg fižola. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 21. januarja tl. pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave 3000 kg firneža. — Dne 22. januarja tl. pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave travičnice, kretniškega materiala in drobnega železniškega materiala. — Dne 24. januarja tl. pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave hrastovih pragon. — Dne 26. januarja tl. pri intendanaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 10.000 kg pšenične moke (ničlarice); pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave gumijastega blaga. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Muhe nam lahko koristijo.

Ta zoperil nevarni mrčes, ki prinaša nalezljive bolezni in je zlasti v južnih krajih za prebivalstvo prava šiba božja, utegne človeku tudi koristiti, kakor trdi P. Lindner (»Entdeckte Verborgenenheiten aus dem Alltagsgetriebe des Mikrokosmos«). Gre namreč za uporabo človeških in živalskih odpadkov. Doslej so imeli od teh odpadkov korist samo rastline, ki rabijo gnoj, da morejo uspevati. Odpadki so šli torej dolgo pot skozi rastline in v obliki različnih snovi zopet nazaj v človeški in živalski organizem. Del odpadkov z gnojišč se pa vrača po krajši poti. V gnoju živi namreč nebroj mušjih ličink, ki so glavna hrana perutnine. Kurja jaja in meso je človek. Po Lindnerjevemu mnenju bi bilo mogoče istim potom uporabljati odpadke v celoti, ki jih je kot gnojilo težko razpečati. Mnogo je takih mest, ki mečejo odpadke v vodo, kar pomeni za njihovo gospodarstvo veliko škodo. Lindner je izračunal, da vrže prebivalstvo Brna vsako leto v mestne kanale v obliki človeškega blata 200 ton koristnih soli, med njimi 40 ton pepela, 40 ton apna, 20 ton magnezije in 65 ton fosforne kisline, da ne govorimo o prvovrstnih organskih snoveh. V velikih mestih bi se pa prevoz teh snovi na polje ne rentiral in tudi ni mogoče vse leto. Vodo iz kanalov je mogoče uporabljati v posebnih jamah, kjer je podvržena vplivu nekih mikroorganizmov. V nekaterih mestih napeljejo gnojnice v ribnik. Na lha ribnika se lahko napelje gnojnice od 2000-3000 prebivalcev. Ribnik mora biti globok približno 1 m, ob kraju pa plitkejši. Na 1 del gnojnice je treba spustiti 3-5 delov sveže čiste vode. Tako si pripravimo prav dobro gnojilo.

Lindner pa opozarja še na en način uporabe človeških in živalskih odpadkov, ki doslej še ni bil znan. Človeško blato sestoji iz tretjine bakterij, večina mrtvih, ki so glavna hrana večine mrčesa, zlasti mušjih rojev. Mušji roj preparira odpadke tako, da so za gnojilo izborni. V 3 dneh se poveča njih teža dvestokrat, zakaj jajčeca tehta 0,0036 g, mušja ličinka pa že tretji dan svojega rojstva 0,7 g. Okrog 4000 ličink tehta 1 kg in to odgovarja približno 100 g čiste beljakovine ali 45 g maščobe. Ker pa zleže vsaka muha-samica 20-100 jajčec, ki se razvijajo, nam da ena muha v kratkem času 1,1 g maščobe in okrog 2-3 g beljakovin. Muhe se plode z neverjetno brzino. Par muh, ki se spari začetkom junija, ima konec avgusta že 746.496 potomcev. Lindner ima torej popolnoma prav, če trdi, da požre potomstvo treh mušjih ličink krnjeneza konja prej, nego lev. Lindner je izračunal, da producira prebival. Nemčije (70 mil.) dnevno 140.000 kg odpadkov. Iz teh odpadkov bi lahko dobila država v obliki mušjih ličink 22.995 ton maščobe in 76.650 ton beljakovin. Poleg tega bi se lahko obogatilo narodno gospodarstvo še za drugo ogromno količino teh koristnih snovi, če bi racionalno izrabilo moč in gnoj po živalskih stajah.

Zelo zanimivo je, da so v Nemčiji med vojno že delali poskuse z uporabo odpadkov s pomočjo muh. Dr. Engel, upravnik neke vojaške bolnice, je napolnil preluknjane konzervne skatljice z odpadki, ki so bili sicer neuporabljivi, ter jih nastavil muham. Čez teden dni je poparil množico ličink z vročo vodo ter jih pripravil v maščobo, iz katere je izdeloval potem mlo za bolnico. Ostanke tako prepariranih mušjih ličink lahko uporabimo še za krmo perutnine. Lindner popisuje v svoji knjigi praktično napravo, ki bi omogočala preparirati odpadke in izdelovati iz mušjih ličink koristne organske snovi. Če položimo na primeren kraj smrdelice organske snovi, se nabere na njih kmalu toliko jajčec, da je z njimi vse posajano. Ta jajčeca odnesemo ličinke bi čez nekaj dni poparili z vročo vodo in kemično spremenili v maščobo in beljakovino. To bi bilo obenem najboljšo sredstvo proti muham. Če bi ljudje zbirali na ta način mušja jajčeca in vabili muhe-samice na določene kraje ter jih potem, ko zležejo jajčeca, zatirali, bi roj muh, od katerih ima človek sedaj samo neprijetnosti in škodo, kmalu izginil. Iz vsakdanjega življenja je znano, da je najboljšo sredstvo proti škodljivim živalim dosežemo s tem, če jih na kak način spremenimo v koristne. Lindnerjev predlog je torej ne le zanimiv, temveč tudi praktično velikega pomena, dasi je do njegovega uresničenja še daleč.

Pri tem pride čitatelju nehoti na misel, da igrajo roji muh v prirodi veliko vlogo. Ljudje se sicer večkrat čudijo, čemu je Bog

To in ono.

ustvaril to nadlego, vendar pa so naravni zakoni določili vsakemu živemu bitju svoje mesto. Muhe skrbje v prirodi za to, da izginejo razni odpadki, mrhovina itd. Ptice pevke bi ne mogle živeti brez muh in njihovega zaroda. Kroženje organskih snovi med rastlinstvom in živalstvom bi trajalo neprimerno dolga, poleg tega pa bi izgubilo carstvo ptic brez muh svojega največjega prijatelja. Še nekaj je treba omeniti. Velika mesta današnjega tipa, ki imajo nad 100.000 prebivalcev, so prav za prav nekaj zelo protinaravnega, neekonomičnega in nezdružljivega, kar bi smelo biti dovoljeno samo v redkih slučajih. Prometne razmere, kanalizacija, preskrba s pitno vodo, s svežim zrakom in higijenske naprave, vse to predstavljajo v vseh mestih čedalje večja in s prebivalstvom nesorazmerna bremena. Nekdanjemu prizadevanju zdravnikov se je pridružila tu še beseda mikrobiologa. Praktična, naravna in smotrna odstranitev ter uporaba odpadkov kot gnojila je v takih mestih nemogoča in v vsaki državi, kjer so več ali manj prepuščene naravnemu obtoju.

Blago za domske

plašče kostume krila ter bajno lepo svileni podlogo po neverjetno nizkih cenah kupite pri trdkri
Drago Schw b, Ljubljana. 66 T

Denke je prodajal človeško meso.

Nadaljni potek preiskave v aferi morilca Denke je pokazal v grozo vseh münsterberških prebivalcev, da Denke ni samo jedel, temveč tudi prodajal človeško meso. Pri preiskavi sode, v kateri je Denke moril svoje žrtve, so bile odkrite zanimive podrobnosti.

Najnovejša ovadba, s katero se bavi policija, se nanaša na poroko, ki se je vršila v jeseni in je pri tem cela svatovska družba nevede uživala človeško meso. Pri preiskavi omenjene sode se je našlo na mizi več kriminalnih romanov, dalje knjiga z naslovom »Mit Gott voran«... in cela vrsta verskih spisov. Blazina, na kateri je spal, je bila napolnjena z grahovimi luščinami. Trakovi, ki jih je uporabljal za čevlje, so bili spleteni iz človeške kože. Iz sledov na lesenih tleh je sklepali, da se je večkrat bila ogrežena borba. Svoje žrtve je Denke razseknil na mizi. Prihodnje dni, se odstranijo tudi deske tal, ker obstoja sum, da so pod podom zakopane človeške kosti.

Zanimivo je med drugim dejstvo, da je zdravstvena komisija pred kratkim napravila revizijo temeljnih tal v »Teichstraße« in da je ob tej priliki obširno ogledovala dvorišča na desni in levi Denkove hiše, ne pa hišo samo, katere je na komisijo napravila že od zunaj »dober« in »čeden« vtis. Zaslisan je bil krčmar prenočišča »Zur Heimate«, ki je izjavil, da se ni nihče, ki je sledil vabilu Denke, vrnil v prenočišče.

Božič brez Kristusa.

Ruski boljševiki se radi norčujejo iz pobožne evropske javnosti; tako je napisal neki Peter Arsevsijev v »Izvestijah« sovjetsko božično astronomsko pravljico, ki veli: »Astronomi vsega sveta so bili v paniki, ter so se odločno uprli zahtevi, naj pojasnijo žodnje nebesno prikazen, kakršne ni videl svet že več milijonov let. Navzlic temu pa je ostalo dejstvo neizpremenjeno. Na zračnem oceanu, nad starim grešnim svetom, je naenkrat vplamenela in zažarela nenavadna zvezda. Bila je večja, krvavordeča in sploh čisto drugačna nego navadne zvezde. Ta novi planet je imel še eno čudno svojstvo. Nekaterim je svetil zelo mehko in laskavo, druge je pa njegova svetloba slepila in spravljala v besnost. Strah in groza sta zavladala med njimi. Povsod so uvideli zakonito preiskavo o nezakonitem pojavu in zločinskem sijaju te rdeče zvezde, povsod so ozlovoljeno zatrdili, da se ta rdeča zvezda vmešava v notranje razmere večine držav. Pisali so ultimato, a vse zaman. Chamberlain je potoval po Evropi, Herriot je zajtrkoval pri Baldwinu, Mussolini je obedoval pri Herriotu. Nič ni pomagalo. Rdeča zvezda je svetila vedno bolj in

Različne razpokline,

razdraženost, suho-

ta koža itd. bi ka-

zile najbolj dražest-

na obličja, ako ne

bi jim

CREMA SIMON

(CRÈME SIMON) postavlja

nasproti svojega dobrodelnega

delovanja

Ta izredna toaletna krema se

prodaja v vseh državah po celem

svetu z isto garancijo glede sveže-

sti in hranitve v Parizu samem;

prednost ki se ima zahvaliti po-

polnosti in njene kompozicije in

njeni osebni hermetični zamašitvi

Prodaja se povsod

Krema, Prašek in Milo SIMON

Pražmerice SIMON, 59 Fig. St. Martin, Paris

v njeni luči so ugašale stare, že davno priznane zvezde: francoska Venera, angleški Merkur in celo ameriški Mars. Zlasti lepo je svetila proti Vzhodu. Vedela je, da kaže pot na Vzhod.

In kar je nastal velik mednarodni škandal. Vsi listi so pisali z debelimi črkami: »Božič brez Kristusa«. Najbolj razširjeni list je poročal, da so odšli na svet večer dobrodušni kralji že 1924tič z darili v Betlehem, da poljščejo novorojenega Kristusa. Poti kot običajno, niso poznali in zato so šli po svoji stari navadi kar za betlehemsko vodilno zvezdo. Prišlo je do usodne zmote. To leto so hvalili in poljubljali za krasno svetlobo rdečo zvezdo ter se v zaupanju napotili za njo. Koliko je pa moralo biti njihovo presenečenje, ko jih je zvezda pripeljala mesto v Betlehem v Moskvo.

Tu so si ogledali vse jaslice, ali nikjer ni bilo Kristusa. Kamor so se ozrli, povsod vse polno komunističnih brezverzev. Stvar se je končala tako, da so iz obupa zapili vsa svoja darila ter se vrili domov s praznimi rokami, ves krščanski svet so pa pustili brez Kristusa. Od evropskih vlad so zahtevali, naj nujno pojasnijo ta zagonetni slučaj. Vlade so kimalo, češ znano je nam vse, ali kaj storiti? Posrečilo se nam je dognati samo, da se dela luna v Hamburgu, rdeča zvezda je pa izdelana v Moskvi.

Ob tihih večerjih hodijo diplomati in politiki pred svoje palače, ozirajo se v nebo, majajo z glavami in vzdihujejo: »In vendar svetile«

Brez denarja okoli sveta.

Varšava in njeni umetniški krogi so doživeli te dni redko senzacijo. Dne 31. decembra točno opoldne je krenil iz varšavskega kolodvora na pot okoli sveta poljski slikar Bruno Lechowski, ki je stavil 300.000 poljskih cekinov, da pride okoli sveta samo z delom svojih rok. Med potjo bo govoril samo v poljskem jeziku. Zanimiva je tudi plemenita svrha, kateri je namenjena ta stava. 300.000 »zlatih« dobi v slučaju uspešnega potovanja »Umetniški dom« za poljske slikarje. Pot okoli sveta bo trajala tri leta. Dasi je odpotoval Lechowski brez denarja, se je vendar dobro pripravil, ker ve, kako težko je živeti umetniku, ki si ne zna pomagati s praktičnim delom. Čudak se je naučil striči, briti, šivati, igrati na vijolino, krpiti stare čevlje, krotiti zveri, producirati se po varijetajah z izučeni mačkami in psi itd. Nekaj namerava zaslužiti tudi s slikarstvom. Pot ga vodi najprej skozi slovanske države, kjer računa z gostoljubnostjo in slovansko vzajemnostjo. Lechowski je rodbinski oče in se ni strašil napornega potovanja okoli sveta, da pomaga starim in omočnim poljskim slikarjem do lastnega zavetišča.

* Izredno kratka oporoka. V Pittsburghu v Ameriki je pred kratkim umrl znan ameriški finančnik John Andrew Beck, ki je napisal najkrajšo oporoko, kar jih pomeni kronika tega mesta. V oporoki veli: »Vse svoje premoženje zapuščam svoji rodbini. Imetje in gotovina Becka je vredno 1.500.000 dolarjev.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“

Na nasprotni strani taborišča, v precejšnji oddaljenosti, je obupno vpitje Merieme slišal tudi neki drugi beli človek, nekak tujec, ki do tega časa ni imel niti najmanjši slutnje, da se v bližini nahajajo tudi drugi belokožci. Bil je to visok, stasit lovec, mogočne postave, ostrih sivih oči in katerega je spremljala tolpa domačih bojevnikov. Tudi on je obstal in napeto poslušal. Glas, ki je prihajal od nekod iz puščave, je bil glas ženske, ki se nahajala v življenjski nevarnosti. O tem ni bilo nikakega dvoma in zato je lovec pospešil korake in hitel v smer, od koder je prihajal obupni krič. Ker pa je bil on od taborišča Švedov skoro še enkrat toliko oddaljen, kakor Jenssen, je slednji znatno pred njim prišel v taborišče.

Kar je Jenssen zapazil, ga je napolnilo s sočutjem do napadenega dekleta in z jezo in gnevom nad nečastnimi dejanji njegovega tovariša. — Meriem se je še vedno borila z nasilnežem, ki jo je obsipaval z brezštevilnimi surovimi udarci. — Jenssen je z vso jezo udril v šotor. Malbim se je prestrašil, izpustil svojo žrtev ter se obrnil proti Jenssenu, da sprejme njegov divji napad. Ko je zagledal njegov od jeze nagubani obraz, je zagrabil za samokres. Tudi Jenssen je storil isto in

oba sta istočasno izstrelila. Jenssen se je pri strelu nekoliko opotekel in pri tem mu je samokres padel iz rok. Nekaj trenutkov se je kopal v omotici opotekal po šotoru. Malbim je pristopil tesno k njemu in izstrelil iz samokresa naravnost v prsa.

Meriem je občudovala življenjsko silo Jenssena. Njegove oči so bile zaprte, glava je klonila na prsa in roke so mrtvo visele navzdol, toda v kljub temu ni padel, dasi se je strašno opotekal. Šele tretja krogla iz neposredne bližine ga je vrgla na tla in je padel na obraz, kakor da bi ga nekdo pokosil.

S kletvijo na ustnicah se mu je Malbim približal in z vso silo brnil v mrtvo truplo. Nato se je ponovno obrnil k Meriem, toda prav v tem trenutku, ko jo je zagrabil okoli pasu, so se zavese pri vzhodu v šotor odgrnile in pri vzhodu je stal visok beli možki, ki je tiho zrl po šotoru. Niti Malbim, niti Meriem ga nista zapazila.

Tiho in hitro je preskočil truplo Jenssenovo in z vso silo Malbimna zagrabil za rame. Šved se je obrnil in zagledal pred seboj ogromno moško postavo z mrzlimi, prodirajočimi očmi. Hitro je zagrabil po svojem samokresu, toda tučeva roka je bila hitrejša, kakor on. Tuje je zagrabil za orožje in ga vrgel iz šotora.

»Kaj to pomeni?«
To vprašanje je bilo izgovorjeno v jeziku, katerega Meriem ni razumela. Odkimala je z glavo v znamenje, da ni razumela in je izpregovorila

arabski. Mož je vprašanje ponovil v tej govorici.

»Ti belokožci so me vzeli Koraku,« je pojasnjeval dekle. »Ta človek tu mi je hotel storiti nekaj zlega in je umoril drugega, ki je hotel to preprečiti. Oba sta hudobna človeka, ta tu še bolj, kakor je bil oni drugi. Ako bi bil sedaj tu moj Korak, gotovo bi ga ubil. Jaz mislim, da ste Vi ravno tak, kakor sta ta dva in zato ga Vi ne bode ubili.«

Tu je se je zasmejal.
»Zasluzi smrt,« je rekel, »o tem ni nikakega dvoma. Bili so časi, ko bi ga brez pomisleka ubil, toda sedaj tega ne morem. Poskrbim pa, da Vas nikdar več ne bo nadlegoval.« Nato pa se je obrnil k Malbimu.

»Sedaj je pa dosti Vaših neumnosti,« je rekel s strogim glasom. »Zasluzite smrt, toda jaz nisem zakon in tudi ne njegov izvrševatelj. Vem, kdo ste, večkrat sem že slišal o Vas. Vi in Vaš tovariš imata zelo žalostno in zločinsko zgodovino. Ne trpim, da bi se Vi zadrževali v teh krajih, Pustim Vas za enkrat brez kazni, toda ako se vrnete sem samo še enkrat, prevzamam sam izvrševanje zakona, ali ste razumeli?«

Malbim je zaklel in pričel groziti z mermirji. Dobil je udarec po zobeh, da je omahnil na tla. Bil je to skrajno užaljen udarec, ki je predstavljal tako silo, da se je Malbim zavrtelo v glavi in da ni vedel, kaj se je z njimi pravzaprav zgodilo.

»Sedaj — izgini!« je rekel tuje. »V bodoče, ko me zagledaš, se spomni, s kom si se danes sre-

čal.« in pri tem je Švedu zašepetal v uho svoje ime. Nato ga je zagrabil za vrat in vrgel iz taborišča s tako silo in ročnostjo, da je Malbim letel skozi zrak, kakor strela in kakor je bil dolg in širok pri letu na travnik pred šotorom.

»No?« je rekel in se obrnil k Meriem. »Kdo pa ima pravzaprav ključ od verige okoli Tvoje vratu?« Dekle je pokazalo na mrtvo Jenssenovo truplo. »Ta ga je vedno nosil s seboj,« je rekla.

Tu je zagledal truplo ubitega Šveda in se mu je dejansko posrečilo dobiti ključ. Čez nekaj trenutkov je bila Meriem prosta težkih verig.

»Ali me pripelješ nazaj k mojemu Koraku?« ga je vprašala.

»Poskrbim, da se vrneš k svojemu redu,« je odvrnil. »Kako se imenuješ in kje je naselbina, iz katere si prišla?«

Z zanimanjem je opazoval njeno čudno divjaško obleko. Po govorici sočel, je morala biti Arabka, toda Arabčanke po njegovi vednosti niso bile nikdar tako oblečene.

»No, kje je Tvoj rod in kdo je pravzaprav ta Korak?«

»Korak! Korak je vendar opica, jaz nimam drugega rodu. Živela sem s Korakom skupaj v gozdovih, in to od onega časa, ko je njegov tovariš šel nazaj med velopice, da postane njih kralj. Tudi Korak bi moral postati kralj, toda on tega ni hotel.«

Slavenska banka d. d.

podružnica: Ljubljana.
Centrala: ZAGREB Centrala: ZAGREB

Uplačana delniška glavica in
 rezerve preko 120.000.000 Din.

7779

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gor. Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Sabac, Sibenik, Vršac, Wien.

Ekspoziture: Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka in Jesenice.

Afilijacije: Slovenska banka, Ljubljana, in Jugoslavenska banka, d. d., Split.

Lasne agencije v Južni Ameriki: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe; v Severni Ameriki: v vseh večjih mestih direktne bančne zveze.

Posredne ose bančne in trgovske posle z inozemstvom, posebno z Italijo in Rusijo.

Olajšuje posle eksportem in importem s tem, da jim eskomptira menice v lirah kakor tudi v drugih inozemskih valutah.

Otvorja akreditivne, izstavlja garanta pisma ter izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje. Vloge na knjižice in tekoč. računu obrestuje najpovoljnejše.

Potrli neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest o bridki izgubi našega dragega soproga, očeta, sina, brata in svaka, gospoda

Antona Ruparja

viš. činovnika gen. direkcije drž. žel. v Beogradu

ki nas je po kratki in mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti, zanjstil za vedno.

Pogreb dragoga pokojnika bo v torek, 6. t. m. ob pol. štiri popoldne iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

Ljubljana, dne 4. decembra 1925.

Žalujoči zastali.

31

Vsemogočni je poklical k Sebi našo nad vse ljubljeno, zlato in nenadomestljivo mamo, gospo

Julijano Božič

posesnico

danes v ponedeljek 5. januarja 1925 ob pol. 5 zjutraj, previdno s svetotajstvi za umirajočo.

Pogreb dragoga pokojnika se vrši v sredo, dne 7. t. m. ob 10. dopoldne iz hise žalosti, Loke 110, na pokopališče v Trbovljah.

Sv. maše za dušo preblage pokojne se bodo brale v farni cerkvi v Trbovljah.

Trbovlje, dne 5. januarja 1925.

Žalujoči otroci.

32

Obnovite naročnino

RIBJE OLJE

pristno norveško

za oslabele otroke in odrasle

priloga 153 T

lekarna dr. G. Piccoli

LJUBLJANA

Dunajska cesta

Specijalno emajliranje

151 T

dvokoles v ognju

kakor tudi razne kovinske predmete, napisne table, postelje, mize, stole itd. Izvršujem vsa pleskarska, ličarska, sobo- in črkoslikarska dela po zelo ugodnih cenah.

Frano Beko,

Celovška cesta 63

Zg. Siska (poleg mitnice)

Volnene lopice

149 T

lumpje, modne telovnice, otroške sveterje, čepice in šale po zelo nizkih cenah, ima v veliki izbiri trdka

F. I. Gorčar, „Pri Ivanki“

Ljubljana, Sv. Petra cesta 29

Inserirajte v „Slov. Narodu“

Živo perutnino

kupuje stalno v vsaki množini in sicer: pohance, kure za peči, kure in purane ter plača po najboljših dnevnih cenah

E. VAJDA, ČAKOVEC, MEDJIMURJE, telef. 59, 3, 4.

157 T

OSRAM
ŽARNICE
 kupuje in rabi
 cel svet

OSRAM
 to znamko mora nositi žarnica

OSRAM
 NITRA

2 L

Za o. govore uprave
 naj se priloži
 1 din. r. Plačuje se
 vnaprej.

Službe

Kuharica

želi premeniti mesto. — Vpraša se pri: g. Schotter, Siska, Kavškova cesta 224. 34

Zanesljive potnike, le s prvostopsnimi referencami, ki bi želeli vzeti s seboj tudi zelo idočo blago, išče Elvira, Ptuj, poštni predal št. 5. 7954

Vajenec,

zdrav in krepak, se sprejme pod ugodnimi pogoji za klobučarske obrt. Nastop takoj. — Franc Bernik, Siska, Slovenska cesta 28

Službo v pisarni

išče narednik, ki želi izstopiti iz vojaške službe. Star 25 let, ima pet razredov gimnazije in je vajen vseh pisarniških del. Naslov nove uprave »Slov. Narod«. 2

Pisarnost ozdravi!

brzo brez vednosti klijentov „Astinento“. Stoklenice za 10, 50 in 140 Din se odpošlje le, ako se vrošije navedeni znesek v priporočnem pismu in 20 Din za in portne troške.

Gesellschaft für chem. und metallurg. Industrie m. b. H. 156 T

Wien XIII/2, Wagramg. 5

Pisemski papir

priloga

Narodna knjižarna.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par
 Za „Dopisovanje“ in
 „Ženitve“ vsaka beseda 1 Din.

Strašen zločin

je izvršil nekdo, kjer je umoril na stotine živih bitij. Zasledovalo se ga je dolgo časa. Sedaj se je na pošto žiljo za najti in sicer na Poljanski cesti 12 v Ljubljani pod naslovom „KEMIČNI ZAVOD ZA UNIČEVANJE ŠČU“ KOV. POJGAN 11. MS. 155T

Veletrogovine —

lovarne nožor!

Agilen potnik za vsa Jugoslavija v manufakturni ali galanterijski stroki dobo znan po t. zv. „želi premeniti dosežnje mesto“. Ceni. ponudbe pod „Agilnost 1000/30“ na upravo »Slov. Nar.«

Starovanja

Odda se lepo

meblirana soba

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo (samo za gospoda). Naslov nove uprave »Slov. Narod«. 33

Prodaj

Starinska ura

se prodaja. — Poizve se v gostini Lekše, Rožna ulica št. 29. 27

Dopisovanje

25letni mladenič

z več stotisoč gotovine, kateri radi službe sameva v mestem in zapuščenem kraju — želi dopisovati s Slovenko, katera ima veselje na peresni boj. — Ponudbe s sliko je poslati na upravo »Slov. Narod« pod »Amerikane/26«.

Pouk

Klavir.

V zasebni pouk se sprejme še 1—2 učenca. — Naslov nove uprave »Slov. Narod«. 13

Nemščino in

in francoščino

poučuje privatna učiteljica — Naslov nove uprave »Slov. Narod«. 12

Inserati v

„Malih oglasih“

imajo neoporečno velik uspeh v „Slov. Narodu“

Razno

Perje,

kokoške, račje in gosje. puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni — trdka E. Vajda, Čakovec 52/T

„Gon“,

nov preizkušen in edino siguren lek proti kapavici (triper) ter zastarelemu (kroničnemu) triperju ter vnetju mehurskega. Za popolno ozdravitev treba šest lončkov. Vsak lonček z navodilom stane 45 Din. — Proizvajala in po pošti razpošila tudi na zdravniški predpis lekarna Penić, Završje, Hrvatska. 99/T

Kuverte

priloga

Narodna tiskarna

Čilski soliter.

V januarju—februarju pride z direktnim brodom iz Čile na Sušak transport solitra za balkanske in okolne države. Drugih direktnih transportov iz Čile v teku tega leta ne bo več za jadranske luke. Vsled tega in ker je to neposredna pošiljatev, ki jo pošilja direktno proizvajalci solitra (Firme Babulizza i Comp.) brez nikakih posrednikov, je izključena vsaka možnost, da se na Jadranskem primorju zamore dobiti soliter na kak drug način pod ugodnejšimi pogoji.

Radi informacij o cenah in pogojih prodaje se je obrniti na

g. Ivi Ceriniču, Karlovac
 (Hrvatska)

7918

NOVO! Naivečje zanimanje NOVO!

vlada za zgradbo stanovanjskih hiš v sistemu

„SEIDEL“

ker je zidanje v tem sistemu tehnično in ekonomsko dovišeno, najhitreje in najcenejše. Splošno razornost vzbujajo nosniki sistema „SEIDEL“

kateri nadomeščajo lesene st. opnike, železobetonske preklade itd. Najcenejše podatke dobite pri stavbnem podjetju Jakob Accetto, sin Ing. Viktor Accetto in drug, Ljubljana, Tabor stev. 2. 85 T

Stonice - SEIDEL - ograje.

Prometni zavod za premog d. d.

v Ljubljani

prodaja 75 T

:: premog ::

iz slovenskih premogovnikov

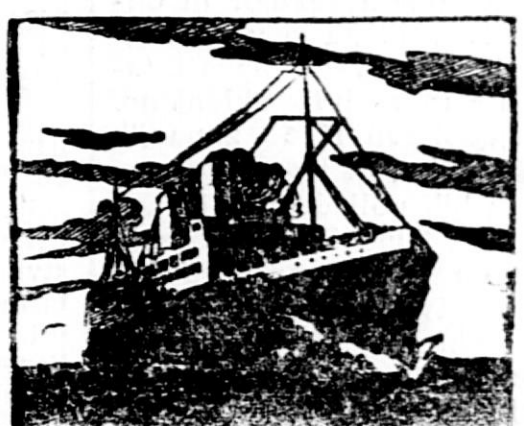
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češko kovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in br. kete

Naslov: Prometni zavod za premog d. d.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II.

ROYAL MAIL LINE

Kr. angleška pošta parobrodna linija — Generalno zastopstvo za Ljubljano S. H. S. Zagreb, Trg. I. stev. 17. 3685

Redoviti potniški promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v

New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v

Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Sanpaulo, —

Održava potnikov v prvem, drugem in tretjem razredu.

Kabina tretjega razreda z dvema in štirimi posteljami.

Podzastopstva:

Beograd, Karagorjeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. —

Veliki Bečkerak, Kralja Aleksandra u. 4. — Bitolj, Bulevard Aleksandra 169.

Brzljavni naslov za gor. navedena podzastopstva „Reymailpac“.

Za Beono, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogoro:

Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gruzu.

Brzljavni naslov: „Prometna banka“.

Dopisovanje v vseh jezikih.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

ustanovljena 1900

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši)

PODRUZNICE:

Brezice, Celje, Crenselj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, Agencija Logatec.

Delniška glavica Din 50.000.000—

Skupne rezerve nad Din 10.000.000—

Poštni ček. račun Ljubljana 10509

Brzljav. naslov: Banka Ljubljana

Tel. šte. 261, 413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela